Beleidsnota
Sport en Bewegen 2025 - 2032

Sport en bewegen, **de basis voor een gezond Utrecht!**

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Inhoudsopgave

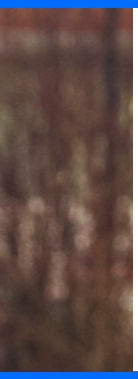

A

Samenvatting **6**
1. Introductie 7
2. Samenvatting 9
3. Doelstellingen 10

B

Opgave **12**
1. Trends en ontwikkelingen 13
2. Ambitie 18
3. Leidende principes 19
4. Drie thema's 22

C

Monitoren, sturen en verantwoorden **44**
1. Indicatoren 45
2. Risico's 48
3. Financiën 52
4. Voortgang en verantwoording 56

D

Bijlagen **58**
Samenwerkingsverslag 59

Voorwoord

Als wethouder Sport zie ik dagelijks de meerwaarde van sport en bewegen voor een gezonde, sociale en levendige stad. In Utrecht zien we hoe belangrijk het is om inwoners te stimuleren om te bewegen, ongeacht hun leeftijd, achtergrond of fysieke mogelijkheden. Sport en bewegen draagt bij aan ontspanning, beweging en (mentale) gezondheid. Het zorgt ervoor dat Utrechters hun talent kunnen ontwikkelen en dat zij elkaar ontmoeten. Maar bovenal is sport en bewegen erg leuk. Daarom wil ik ervoor zorgen dat alle Utrechters een leven lang sporten en bewegen. Om dat te realiseren, is het nodig dat sporten en bewegen voor iedereen binnen handbereik is. Het maakt daarbij niet uit waar of hoe je sport.

De komende acht jaar staan we voor grote uitdagingen. Onze stad groeit en daarmee ook de vraag naar goede sport- en beweegvoorzieningen. We zien verschillen in de stad wie wel en niet sport en beweegt. Sport- en beweegaanbieders staan voor uitdagingen om vitaal te zijn en te blijven. De beschikbare ruimte is schaarser dan ooit en ook onze financiële middelen zijn beperkt. Dit vraagt om scherpe keuzes, out of the box-oplossingen en creatieve samenwerkingen.

Met deze nota kiezen we nadrukkelijk voor een sport- en beweeglandschap als basisvoorziening voor iedereen. We geloven in de preventieve werking van sport en bewegen en investeren ongelijk voor gelijke kansen.

Dit betekent dat we een extra stap zetten voor inwoners voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is. Samen met hen, scholen, onze maatschappelijke partners en sport- en beweegaanbieders doen we wat hiervoor nodig is. We kiezen ervoor om alle soorten sport- en beweegaanbieders te ondersteunen. Niet alleen sportverenigingen, zoals voetbal- en hockeyclubs, maar ook aanbieders zoals bootcampgroepen, kickboksscholen, fitnessclubs en (urban) sportscommunities. Al deze aanbieders zorgen er immers voor dat Utrechters in beweging komen en elkaar ontmoeten.

We blijven inzetten op een prettige sportomgeving en goede faciliteiten, zowel buiten, binnen als in de openbare ruimte. Voor nu en voor in de toekomst. We willen dat onze voorzieningen aansluiten op de behoeften van Utrechters, maar we kunnen niet overal nieuwe sportvelden en zalen bouwen. Dit vraagt om innovatieve oplossingen, maar ook om een cultuurverandering, waarbij delen en efficiënt gebruik de norm wordt. Alleen zo blijft sport en bewegen voor iedereen toegankelijk.

Samen met de stad hebben we in beeld gebracht wat nodig is om de komende jaren meer Utrechters te laten sporten en bewegen. Met deze nota laten we zien waar we op inzetten en wat meer mogelijk is. Ik roep iedereen op om met ons mee te denken en samen te werken. Alleen zo kunnen we onze ambities waarmaken, ondanks de beperkte middelen en ruimte in de stad. We hebben elkaar nodig om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk Utrechters sporten en bewegen.

Laten we samen de uitdaging aangaan en meer Utrechters in beweging brengen!

Wethouder Sport
Eva Oosters

A Samenvatting

1. Introductie

Utrecht is een echte sportstad. De meeste Utrechters sporten iedere week. Voor een groot deel doen zij dat bij één van de meer dan 700 sport- en beweegaanbieders in de stad. Niet alleen bij sportverenigingen, maar ook bij commerciële sportaanbieders, (urban sports) communities of buurtsportinitiatieven. Zo hebben al deze aanbieders een grote rol bij het in beweging brengen en samenbrengen van Utrechters. Wel zien we dat sport- en beweegaanbieders met steeds meer uitdagingen te maken hebben. Daarbij ondersteunen we hen. Ook sporten en bewegen steeds meer Utrechters zelfstandig, bijvoorbeeld in de openbare ruimte. Ook daar hebben we aandacht voor.

We geloven in de kracht van sport en bewegen. Het is leuk, is goed voor je mentale en fysieke gezondheid en bevordert gemeenschapskracht. Sport en bewegen heeft een belangrijke meerwaarde in het dagelijks leven van inwoners en voor de stad, maar het is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom stimuleren we juist Utrechters die een achterstand in sport- en beweegdeelname hebben om dit wel te doen.

We leggen nadrukkelijk de verbinding tussen sport én bewegen. Voor veel mensen is daar weinig onderscheid tussen en lopen ze vloeiend in elkaar over. In deze nota richten we ons zowel op sporten als op sportief bewegen, denk aan wandelen, skaten en fietsen. Inwoners die hun leven lang sporten, bewegen ook in het dagelijks leven vaker. Plezier is een belangrijke voorwaarde om te gaan sporten en dat te blijven doen. Een vitaal sport- en beweeglandschap is daarom een basisvoorziening voor alle Utrechters. We vinden het belangrijk dat het sport- en beweegaanbod aansluit op de behoeften in de stad en dat het aanbod voor iedereen dichtbij huis en toegankelijk is.

Het op peil brengen en houden van het sport- en beweeglandschap als basisvoorziening is een grote uitdaging. In een groeiende en verdichtende stad is minder mogelijk. Naast de uitdaging om de bestaande sport- en beweegvoorzieningen in stand te houden, zien we dat het moeilijk is om ruimte te vinden om onze sportvoorzieningen in balans mee te laten groeien met de groei van de stad. We zullen onvermijdelijk met meer Utrechters samen gebruik moeten maken van de aanwezige sport- en beweegruimte. Dit geldt voor sportvelden, sporthallen, zwembaden, de openbare ruimte en parken in de stad. Ruimte delen en optimaal benutten van de sport- en beweegvoorzieningen zijn daarom de nieuwe standaard. Samen met de stad verkennen we daarvoor innovatieve oplossingen.

In deze nota hebben we in beeld gebracht wat Utrecht de komende jaren nodig heeft om meer Utrechters te laten sporten en bewegen. We hebben keuzes moeten maken, omdat ruimte en middelen schaars zijn. We beschrijven wat we op langere termijn willen bereiken en welke kansen we zien om de brede maatschappelijke waarde van sport en bewegen te benutten. Tegelijkertijd geven we duidelijkheid aan inwoners en partijen in de stad over wat we daadwerkelijk kunnen realiseren en waar we direct invloed op hebben. Bovendien geeft dit ons de mogelijkheid om meer te doen op het moment dat er andere financiering vrij komt in de toekomst, zoals eventuele middelen vanuit de hervormingen binnen het sociaal domein.

Per doelstelling in deze nota geven we aan waar we op in kunnen zetten en geven we duidelijk weer wat we daadwerkelijk waar kunnen maken. Op de andere onderdelen zetten we pas in als extra middelen beschikbaar zijn. We zetten de deur open voor (financiële) samenwerking met onze partners in de stad.

Dit vraagt om teamwork tussen de gemeente, inwoners, sport- en beweegaanbieders, vrijwilligers, sociale basis partners, het onderwijs, de zorg en het bedrijfsleven. Alleen samen zorgen we ervoor dat alle Utrechters een leven lang sporten en bewegen!

2. Samenvatting

Ambitie: **Een leven lang sporten en bewegen voor alle Utrechters.**

Leidende principes
1. Een vitaal sportlandschap is een basisvoorziening voor alle Utrechters.
2. Grondoorzaken aanpakken: voorkomen is beter dan genezen.
3. Ongelijk investeren voor gelijke kansen.
4. Samen de stad maken.

We komen tot 3 opgaven. We willen dat:
1. Sport en bewegen voor alle Utrechters onderdeel is van hun dagelijks leven;
2. We een vitaal en passend sport- en beweegaanbod hebben;
3. Onze sport- en beweegvoorzieningen aansluiten bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters.

Thema 1.
Sport en bewegen als onderdeel van het dagelijks leven

Doelstelling:
In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven.

Inzet op:
- De aansluiting op de leefwereld van Utrechters.
- De betaalbaarheid van sport.
- Sporten en bewegen in de buurt.
- Sport- en beweegtalenten
- Sport- en beweeg-evenementen.

Thema 2.
Vitale sport- en beweeg-aanbieders als basis

Doelstelling:
In 2032 heeft Utrecht een vitaal en passend sport- en beweegaanbod.

Inzet op:
- Passend aanbod dat aansluit op de sport- en beweegbehoeften van Utrechters.
- Het versterken van de vitaliteit van alle sport- en beweegaanbieders.
- Het stimuleren van sport- en beweegaanbieders om aan de slag te gaan met positieve sportcultuur.

Thema 3.
Ruimte voor sport en bewegen in een verdichtende stad

Doelstelling:
In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoorzieningen aan bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters.

Inzet op:
- Het optimaal benutten van beschikbare ruimte.
- Inzet van ruimte en middelen:
  - Zoektocht naar ruimte voor sport.
  - Sportief en beweeg-vriendelijk inrichten van openbare ruimte.
  - Ruimte voor urban sports.
- Het benutten van de brede waarde van sport-accommodaties voor stad, wijk en buurt.

3. Doelstellingen

Deze nota sluit aan bij de ‘Sociale Visie Utrecht 2040’, die nog in ontwikkeling is, en de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) 2040 en vervangt de tot op heden geldende Sportnota 2017-2023 en de Utrechtse Sportagenda.

Met ons sport- en beweegbeleid hebben we de ambitie: ‘Een leven lang sporten en bewegen voor alle Utrechters’. Voor het realiseren van deze ambitie hebben we 3 doelstellingen die terugkomen in de begrotingscyclus onder het programma Levendige en gezonde stad. Binnen dat programma worden de doelstellingen 1) Op eigen niveau en manier sporten en 2) Toegankelijke sportvoorzieningen vervangen door de nieuwe doelstellingen van deze nota:

- In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven.
- In 2032 heeft Utrecht een vitaal en passend sport- en beweegaanbod.
- In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoorzieningen aan bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters.

Het in september 2023 ondertekende Utrechtse Sportakkoord II ‘Samen sterker’, dat op onderdelen een impuls geeft aan het bestaande beleid, wordt voortgezet. Dit akkoord geeft op lokaal niveau uitvoering aan de afspraken uit het landelijke Sportakkoord, dat een looptijd kent tot en met 2026. Deze nota heeft verbindingen met veel andere nota’s en landelijke akkoorden.

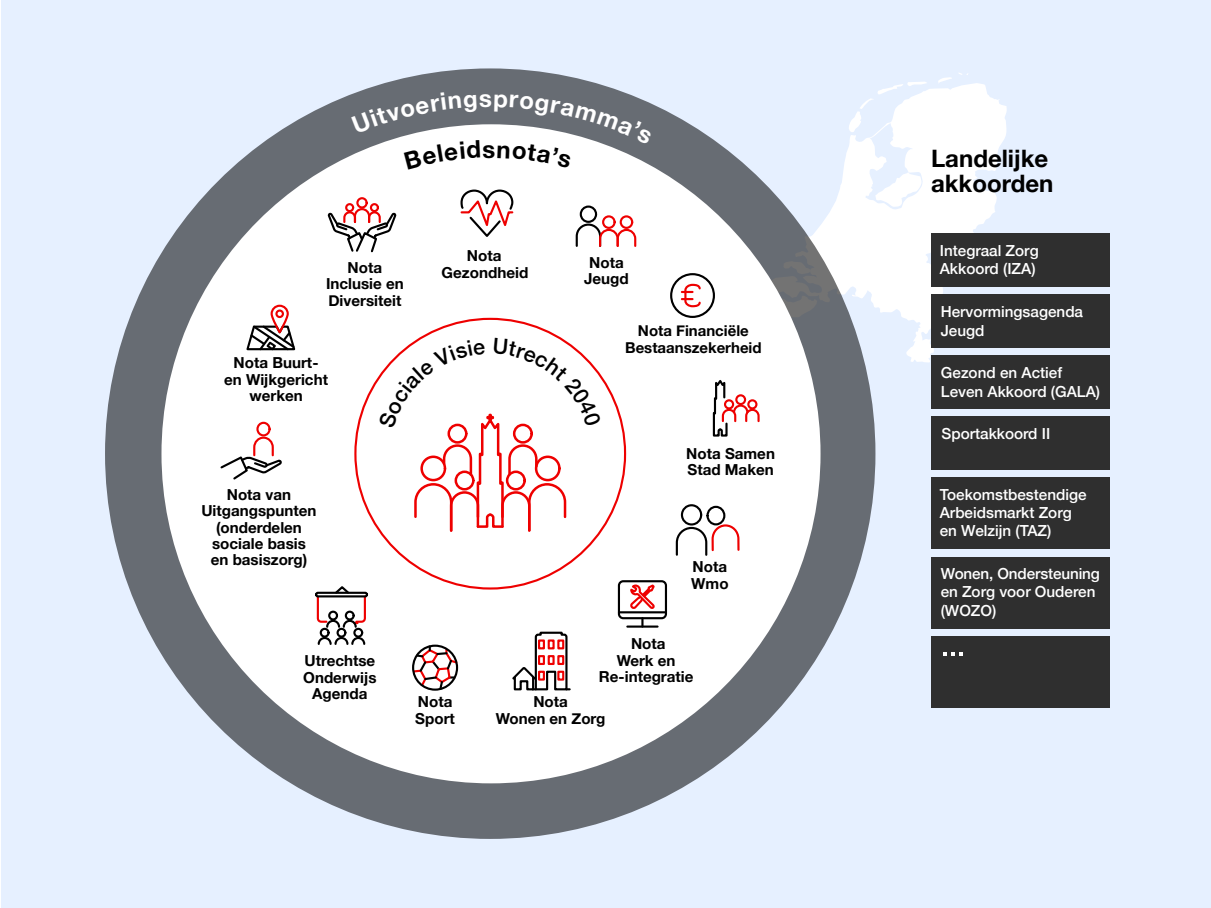

We willen dat Utrecht een stad is waar iedereen gezond leeft, prettig samenleeft, zich veilig voelt en zich ontwikkelt. Dat betekent dat onze grootste inspanningen gericht zijn op de bestaanszekerheid van de inwoners, het kansrijk opgroeien van kinderen en het gezond en duurzaam samenleven in alle wijken en buurten. Deze opgaven liggen verankerd in de gehele gemeentelijke organisatie en in onze samenwerking met partnerorganisaties en inwoners.

Sport en bewegen draagt eraan bij dat kinderen kansrijk opgroeien en Utrechters gezond samenleven. Het ontbreken van financiële bestaanszekerheid is voor veel Utrechters een grote zorg. Voor degenen die dit het hardst nodig hebben, moet toegang tot sport en bewegen mogelijk blijven.

Onze beleidsnota's en uitvoeringsprogramma's in het sociaal- en ruimtelijk domein hangen nauw met elkaar samen. Voor deze nota stellen we 4 keer een uitvoeringsprogramma op, in 2025, 2027, 2029 en 2031. In deze programma's laten we concreter zien hoe we aan onze ambities en doelstellingen werken. Dit geeft ons de kans om mét de stad wendbaar in te spelen op trends, ontwikkelingen en veranderende behoeften.

B Opgave

1. Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk omschrijven we eerst de trends en ontwikkelingen die invloed hebben op de Utrechtse sportwereld.[1] Deze bepalen de opgave waarvoor we staan en daarmee ook onze ambitie voor de toekomst. Vervolgens staan we stil bij de leidende principes in onze aanpak en de thema's waar we in de periode tot en met 2032 op inzetten.

Demografische ontwikkelingen: de stad groeit[2]

Utrecht groeit de komende jaren sterk door. Volgens de huidige bevolkingsprognose passeert Utrecht in 2029 de grens van 400.000 inwoners en heeft de stad in 2040 meer dan 470.000 inwoners. Dat is een toename van bijna 100.000 inwoners in de komende 16 jaar. Utrecht is en blijft een jonge stad. We zien dat de komende jaren het aantal kinderen sterk groeit, in alle leeftijdsgroepen is een toename te zien. Een sterke groei zal plaatsvinden in de groep ouderen (65+): van 40.300 in 2024 naar 60.800 in 2040 (+51%). We zien dat de zorgvraag toeneemt[3] en het zorgpersoneelstekort groeit. Sport en bewegen wordt weinig ingezet binnen de gezondheidszorg.[4] De toekomstige Utrechters hebben invloed op hoe er wordt gesport en bewogen, welke ruimte dat vraagt en hoe het aanbod in de stad vormgegeven moet worden.

Leeftijdsopbouw Utrecht, 2024 en voorspelde toename tot 2040

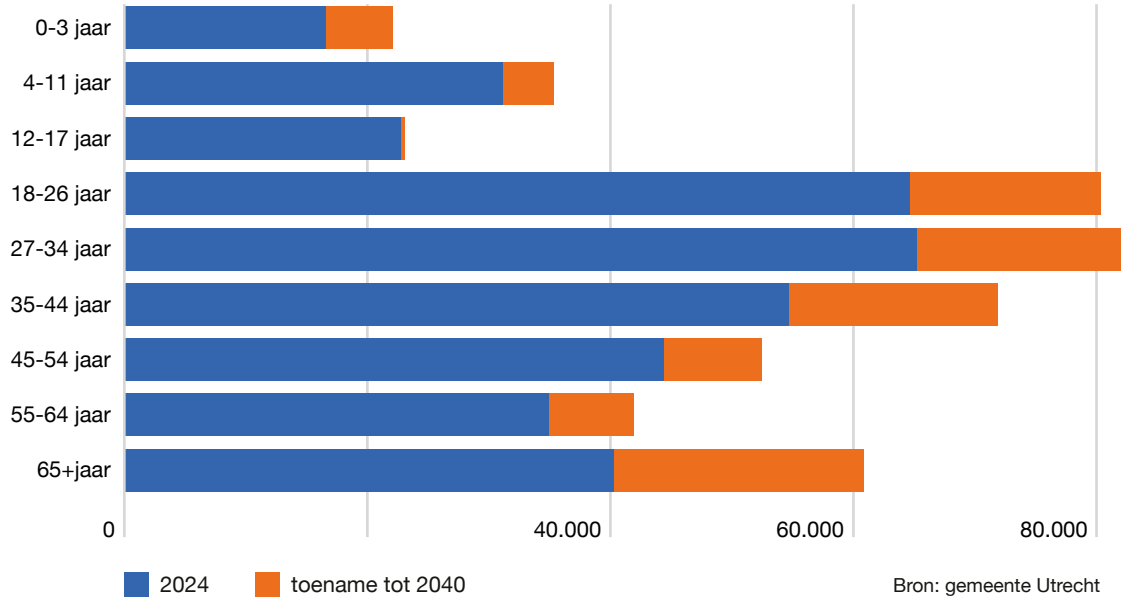

Bron: gemeente Utrecht

1 Waar we spreken over sport, verwijzen we ook naar bewegen. Voor de leesbaarheid van de tekst kiezen we ervoor om soms bewegen of sport weg te laten. Dus andersom, als we het over bewegen hebben, kan het ook voor sporten gelden.

2 Bevolkingsprognose | Utrecht Monitor (utrecht-monitor.nl)

3 https://zorgprofessionals.utrecht.nl/zorg-goed-toegankelijk-en-betaalbaar-houden

4 Mulier Instituut publicatie: 'Sport en bewegen wordt te weinig ingezet in de gezondheidszorg'.

Utrechters sporten en bewegen veel, maar dit geldt niet voor iedereen

In Utrecht doen we het goed op het gebied van sport- en beweegdeelname. We scoren aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde en de andere grote steden[5]. Wel zien we dat steeds minder Utrechters aan de beweegrichtlijnen voldoen en dat sommige inwoners minder makkelijk in aanraking komen met sport en bewegen. We zien deze verschillen met name bij Utrechters met een lage SEP[6]. Utrechters die moeite hebben met rondkomen en/of geen opleiding of een vmbo of mbo-1 opleiding hebben afgerond, sporten en bewegen het minst[7]. Zij wonen vaker in buurten met veel maatschappelijke vraagstukken. Hier hebben inwoners relatief veel te maken met meervoudige problematiek, sport en bewegen heeft daardoor vaak minder prioriteit. Ook zien we vier aandachtsgroepen die minder sporten en/of bewegen, namelijk jongeren, jongvolwassenen in de leeftijd 19 t/m 25 jaar, ouderen en inwoners met een beperking.

Aandeel jongeren (klas 2 en 4) dat wekelijks sport en beweegt (2023)

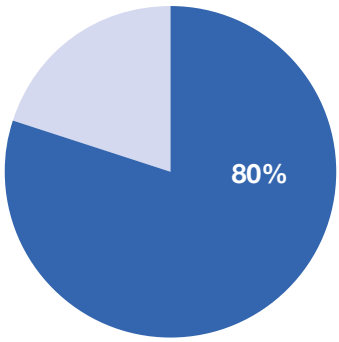

% jongeren (klas 2 en 4) dat wekelijks sport bij een club, vereniging of sportschool

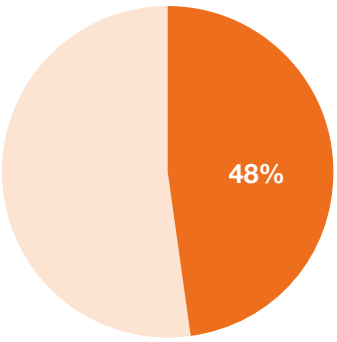

% jongeren (klas 2 en 4) dat vijf of meer dagen per week minimaal een uur beweegt

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd 2023, gemeente Utrecht

Hoewel jongeren en jongvolwassenen relatief veel sporten, bewegen zij weinig. Minder dan de helft van hen beweegt voldoende[8]. We vrezen dat een deel van deze groep later ook uitvalt bij sport. De groep is erg divers en vraagt daarom om een gedifferentieerde aanpak.

Aandeel jongvolwassenen dat wekelijks sport en beweegt

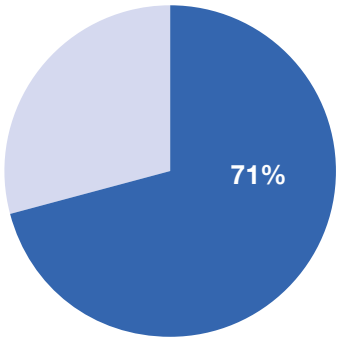

% jongvolwassenen dat wekelijks sport

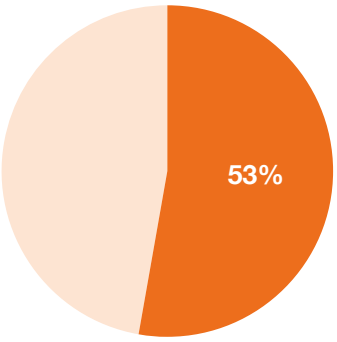

% jongvolwassenen dat op 5 dagen van de week minimaal 30 minuten beweegt

Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2023, gemeente Utrecht

5 Op de kaart: Wekelijkse sporters | Sport en bewegen in cijfers
6 SEP: Sociaal Economische Positie is gebaseerd op sociale en economische factoren zoals inkomen, opleiding en werk.
7 Beweging | Volksgezondheidsmonitor
8 Beweging | Volksgezondheidsmonitor

Hoewel ouderen de laatste jaren meer zijn gaan bewegen, sporten en bewegen zij nog steeds relatief weinig in vergelijking tot andere leeftijdsgroepen[9]. Omdat deze groep de komende jaren sterk groeit en de gezondheidsvoordelen erg groot zijn, heeft deze groep extra aandacht nodig. Inwoners met een beperking sporten en bewegen ook minder. Voor deze groepen is het vinden van passend aanbod een uitdaging. Daarnaast is voor alle inwoners te veel zitten een groeiend probleem, ook dat vraagt om verbetering.

Aandeel volwassenen en ouderen dat wekelijks sport en voldoet aan de beweegrichtlijn

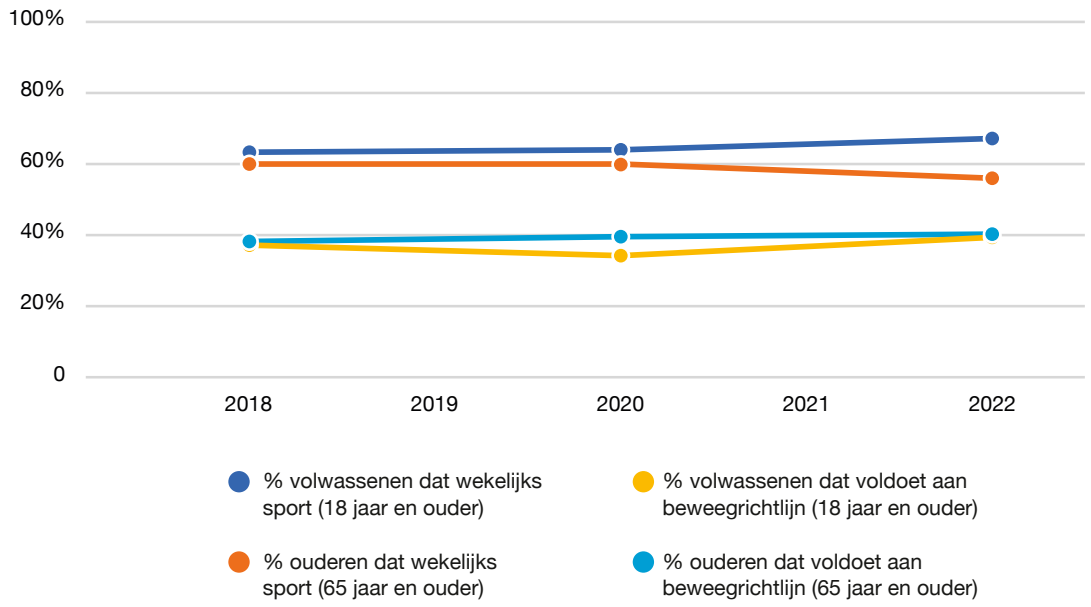

Utrechters sporten veel bij verenigingen én op andere manieren

Utrecht is een atypische stad als het gaat over de manier waarop inwoners sporten. Landelijk zien we een trend waarbij verenigingen terrein verliezen ten opzichte van anders georganiseerde sporten. In Utrecht groeide het sporten in verenigingsverband juist de afgelopen jaren. Inwoners zijn vaker lid van een vereniging dan landelijk gemiddeld en het verenigingslidmaatschap is flink hoger dan in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag[10]. Dit heeft deels te maken met de bevolkingssamenstelling: Utrecht heeft relatief veel inwoners met een hbo- of wo-opleiding. We zien dat zij vaker het belang inzien van sporten en dat het deel uitmaakt van hun opvoeding en cultuur.

Ook in Utrecht sporten inwoners op andere manieren, bijvoorbeeld bij commerciële aanbieders of zelfstandig in de openbare ruimte. We zien dat jongeren steeds meer zijn gaan sporten buiten een vereniging of sportschool om[11]. Vooral tijdens corona zijn er veel appgroepen ontstaan waarin jongeren met elkaar afspreken om bijvoorbeeld te gaan voetballen of hardlopen. Die ontwikkeling van nieuwe organisatievormen heeft doorgezet. We zien informeel georganiseerde groepen sporters en urban sportscommunities opkomen, die veel actief zijn in de openbare ruimte.

9 Beweging | Volksgezondheidsmonitor
10 Op de kaart: Sportlidmaatschappen | Sport en bewegen in cijfers
11 Beweging | Volksgezondheidsmonitor

> “Ik wil sporten op de momenten die mij uitkomen en nergens aan vastzitten.”[12]

Betaalbaarheid onder druk: wordt sport en bewegen een luxe?

De betaalbaarheid van sport en bewegen staat onder druk. Door de hoge inflatie van de afgelopen jaren is het levensonderhoud duurder geworden. Voor Utrechters die moeite hebben met rondkomen is het steeds lastiger geworden om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien, waaronder sport en bewegen. We zien dat het gebruik van de U-pas voor sport en bewegen afneemt, hoewel in verhouding het gebruik van de U-pas toeneemt. Mensen maken andere keuzes, zoals de aanschaf van een laptop. Nadat kinderen 18 jaar zijn geworden, vallen veel ondersteuningsmogelijkheden weg om sport en bewegen te financieren.

Utrechtse sport- en beweegaanbieders merken dat hun kosten de afgelopen jaren zijn gestegen, onder meer door de hoge energietarieven. Daar komt de komende jaren een tariefsverhoging voor het gebruik van de gemeentelijke sportaccommodaties bij, evenals een verhoging van de OZB als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen. Naar verwachting zullen sport- en beweegaanbieders de hogere kosten (deels) doorberekenen aan hun leden. Hiermee wordt een lidmaatschap van een sportvereniging of andere sport- en beweeg-aanbieders duurder en dreigt sport- en bewegen voor een deel van de Utrechters onhaalbaar te worden.

Sport- en beweegaanbieders ervaren grote uitdagingen

Veel Utrechters zijn lid van een sportvereniging. De stad kent relatief veel goed georganiseerde en sterke verenigingen. Een deel van deze verenigingen heeft wachtlijsten en heeft weinig tot geen ruimte om nieuwe leden aan te nemen. Toch zijn er signalen dat verenigingen het moeilijker krijgen. Sommige verenigingen hebben een terugloop in leden en hun vitaliteit staat onder druk als gevolg van onder meer oplopende kosten, grotere regeldruk en een gebrek aan vrijwilligers. Ook zien we dat verenigingen soms moeite hebben om aanbod te ontwikkelen dat tegemoetkomt aan de veranderende wensen en behoeften van sporters, zoals flexibiliteit en minder verplichtingen. Steeds meer sporters kiezen daarom voor een andere manier van sporten.

Commerciële sport- en beweegaanbieders en communities hebben ondanks hun groei ook te maken met uitdagingen. De grootste is het vinden van betaalbare ruimte. Gevolg hiervan is dat we nog niet overal in de stad voldoende aanbod hebben. Communities zijn veelal informeel georganiseerd en voldoen niet altijd aan gemeentelijke voorwaarden. Daardoor ervaren zij soms moeite met het huren of kopen van een accommodatie, het aanvragen van subsidies of het organiseren van evenementen.

12 Alle quotes in de nota komen uit gesprekken met inwoners, partners en sport- en beweegaanbieders bij de ontwikkeling van deze nota.

De basis van de Utrechtse sportinfrastructuur is in gevaar

Er is een grote behoefte aan nieuwe woningen, de stad groeit en het is een uitdaging om in balans te blijven groeien. Voor een gezonde en aantrekkelijke stad is het hebben van voldoende sportvoorzieningen essentieel. De beschikbaarheid daarvan dichtbij huis is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefomgeving. In het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) constateren we dat de voorzieningen steeds minder in balans meegroeien en met name de sportvelden achterblijven. Nieuwe sportvelden kunnen alleen worden aangelegd als er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de ruimtelijke aanpassingen door te voeren die nodig zijn om ruimte voor de velden te creëren. Verder zorgt de financiële situatie ervoor dat er binnensportruimte is geschrapt en dat de realisatie van een zwembad uitgesteld is.

Onze sportaccommodaties worden voor het overgrote deel intensief gebruikt. Sporthallen hebben een hoge bezettingsgraad en bij de veldsporten is het aantal sporters per veld hoger (en soms veel hoger) dan gemiddeld in het land. Meerdere verenigingen geven aan dat zij te weinig ruimte hebben. Bij het schrijven van deze nota in 2024 komen we sportvoorzieningen tekort.[13] Het gaat met name om sporthallen en velden voor hockey, rugby, tennis en voetbal op de zaterdag in bepaalde delen van de stad. Met het uitstel van de realisatie van zwembad Máximapark tot 2029 neemt ook de druk op de zwembadwatercapaciteit toe. Zonder interventies zullen deze tekorten tot 2040 verder toenemen.
De opkomst van nieuwe sporten, als padel en survivalrun, en nieuwe vormen van bestaande sporten, als 3x3 basketbal en 5 tegen 5 hockey, zorgt er in sommige gevallen voor dat de beschikbare ruimte efficiënter gebruikt kan worden, maar zorgt ook voor extra druk op de beschikbare capaciteit. De basis van de Utrechtse sportinfrastructuur is in gevaar.
De tekorten worden de komende jaren alleen maar groter. In onderstaande tabel zijn de tekorten en overschotten aan velden en sporthallen per jaar in beeld gebracht aan de hand van de bevolkingsprognoses en sportdeelnamecijfers. Daarbij moet aangetekend worden dat een deel van de voorziene woningbouw nog niet is meegenomen in de cijfers.

Type voorziening	2023/2024	2030	2040
Voetbalvelden (zaterdag)	0	-1	-7
Voetbalvelden (zondag)	34	37	33
Hockeyvelden	-4	-4	-8
Tennisbanen	-22	-36	-62
Rugbyvelden	-2	-2	-2
Sporthallen[14]	-1,5	-0,8	-5,5

Tabel: verwachte tekorten/overschotten sportvoorzieningen Utrecht – Capaciteitsonderzoek Mulier Ruimte voor sport in Utrecht 2024

13 Raadsbrief Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties Mulier 2024 Utrecht - iBabs Publieksportaal

14 Bij de berekening van het tekort aan sporthallen is uitgegaan van één sporthal per 15.000 inwoners. Hiermee is er in 2030 een berekend tekort van 0,8 sporthal. Het aantal sporthallen bevindt zich in 2030 wel binnen het doel dat wij onszelf stellen dat het aantal sporthallen zich te allen tijde bevindt tussen de bandbreedte 1:14.000 en 1:16.000 inwoners.

2. Ambitie

Sporten en bewegen levert een enorme bijdrage aan zowel de mentale als fysieke gezondheid van Utrechters, de gemeenschapskracht en het gezond samenleven in de stad. Utrechters doen mee, ontdekken hun talenten en ontmoeten anderen. Sport- en beweegvoorzieningen vormen een belangrijke vind- en ontmoetingsplek, evenals onze sportparken.

Op basis van de trends en ontwikkelingen komen we tot drie opgaven, we willen namelijk dat:
1. sport en bewegen voor alle Utrechters onderdeel is van hun dagelijks leven;
2. we een vitaal en passend sport- en beweegaanbod hebben;
3. onze sport- en beweegvoorzieningen aansluiten bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters.

De komende periode zetten we ons in voor de ambitie

‘Een leven lang sporten en bewegen voor alle Utrechters.’

Om deze ambitie waar te maken kiezen we drie thema’s en daaraan gekoppelde doelstellingen:

Thema 1. Sport en bewegen als onderdeel van het dagelijks leven
In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven.

Thema 2. Vitale sport- en beweegaanbieders als basis
In 2032 heeft Utrecht een vitaal en passend sport- en beweegaanbod.

Thema 3. Ruimte voor sport en bewegen in een verdichtende stad
In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoorzieningen aan bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters.

3. Leidende principes

Alles wat we de komende jaren gaan doen, doen we volgens vier principes die ons kompas zijn.

1. Een vitaal sportlandschap is een basisvoorziening voor alle Utrechters
De kracht van sport en bewegen is dat veel mensen er plezier aan beleven. Voor de een gaat het om hard trainen voor belangrijke wedstrijden, voor de ander juist om samen met vrienden actief te zijn. Sport en bewegen is niet alleen een perfecte manier om te ontspannen en vrije tijd door te brengen, het heeft ook maatschappelijke meerwaarde. Zo draagt het bij aan gezondheid en gemeenschapskracht. In de Utrechtse sport zijn veel bewoners als vrijwilligers betrokken en is de sport een plek van ontmoeting en organisatiekracht.
De preventieve werking van sport en bewegen kan alleen ingezet worden als de basis op orde is. Daarom is een vitaal sport- en beweeglandschap een basisvoorziening en is het belangrijk dat sport en bewegen voor iedereen haalbaar is. Een vitaal sport- en beweeglandschap hoort bij de directe woonomgeving en draagt daarmee direct bij aan de aantrekkelijkheid van onze stad.

Een vitaal Utrechts sportlandschap bestaat uit:

Een breed en gevarieerd scala aan vitale sport- en beweegaanbieders, van wandelgroepen tot topsportverenigingen en van beweeglessen online tot tennisscholen.

Een goede balans in het aanbod en (veranderende) behoeften van inwoners. We gaan kijken hoe we sportaanbieders hierbij kunnen ondersteunen.

Een passende en toegankelijke infrastructuur, waarbij sportparken overdag en 's avonds toegankelijk en sociaal veilig zijn en het gebruik laagdrempelig is. Met openbare ruimte die zo is ingericht dat ook daar gesport en (sportief) bewogen kan worden.

Vanuit de gemeente doen we daar ons uiterste best voor, maar we kunnen dat niet zonder Utrechters en sport- en beweegaanbieders. Vanwege de schaarste aan ruimte en middelen, zijn het delen van ruimte en optimaal gebruik maken van voorzieningen de standaard om iedereen te laten genieten van sport en bewegen.

2. Grondoorzaken aanpakken: voorkomen is beter dan genezen
Sporten en bewegen draagt bij aan een gezonde leefstijl en heeft een preventieve werking voor iedereen. De maatschappelijke impact van sport en bewegen is voor Utrecht 2,64. Dit betekent dat elke euro inzet op sport en bewegen € 2,64 aan maatschappelijke opbrengsten oplevert in de stad[15]. Sport en bewegen is niet alleen goed voor de mentale en fysieke gezondheid, het helpt ook bij het verminderen van stress, zorgt voor nieuwe ontmoetingen en helpt bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Door talenten te ontdekken en te ontwikkelen, staan Utrechters in hun kracht, worden ze uitgedaagd en hebben ze meer zelfvertrouwen. Het draagt bij aan gemeenschapskracht, verbinding en een sociaal netwerk. Sport en bewegen is een essentieel onderdeel van het samenleven in buurten en wijken.

> "Als huisarts zie ik kansen om bewegen als medicijn in te zetten."

Voor bepaalde groepen die een achterstand hebben in sport- en beweegdeelname doen we met deze nota een stapje extra. We vergroten de kwaliteit van leven, verlagen waar mogelijk de verwachte druk op de zorg(kosten) en zorgen ervoor dat minder Utrechters in zorgtrajecten terechtkomen. We zien kansen om sport en bewegen in te zetten voor meerdere doelgroepen en binnen het Utrechtse zorgmodel (sociale basis, basiszorg en aanvullende zorg). In dit kader onderzoeken we de kansen in de hervormingen binnen het sociaal domein en samenwerking met zorgpartijen.

3. Ongelijk investeren voor gelijke kansen
Voor de meeste Utrechters is een basissportinfrastructuur die op peil blijft voldoende. Onze budgetten voor sport- en beweegstimulering zijn beperkt en daarom zetten we deze gericht in voor een deel van de Utrechters voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend, of zonder hulp onmogelijk, is. Zo kunnen ook zij de voordelen ervaren en krijgen meer Utrechters een eerlijke kans. Hiermee investeren we ongelijk voor gelijke kansen. We stimuleren deze Utrechters met een achterstand in sport en bewegen op plekken waar zij regelmatig komen. Dit doen we samen met partners en aanbieders in de buurt en wijk.

4. Samen de stad maken
Een leven lang sporten en bewegen is onmogelijk zonder de kracht van de stad. Samen met aanbieders zorgen we ervoor dat Utrecht een sportstad is en blijft. Sport- en beweegaanbieders vervullen een belangrijke rol, hier zit veel energie en organisatiekracht. We hechten veel waarde aan de grote aantallen vrijwilligers die hier actief zijn.

15 Kenniscentrum Sport en bewegen 2024

Om ervoor te zorgen dat de sportinfrastructuur blijft aansluiten op de behoeften van Utrechters en sport- en beweegaanbieders, is het belangrijk dat we die goed kennen. We willen weten wat Utrechters nodig hebben, vanuit sporters en juist ook niet-sporters. Als we iets gaan doen of ontwikkelen, betrekken we de inwoners, aanbieders en partners in de wijk daarbij. We werken buurt- en wijkgericht samen met de partners in de sociale basis en basiszorg. Ook steunen we initiatieven uit de stad die de bestaande infrastructuur aanvullen.

Het is belangrijk dat we weten wat aanbieders nodig hebben aan ondersteuning en ruimte om vitaal te blijven. Zo kunnen zij blijven inspelen op ontwikkelingen, waaronder veranderende sport- en beweegbehoeften. We luisteren naar wat de stad nodig heeft en wegen alle belangen af in de keuzes die we maken.

4. Drie thema's

4.1 Sport en bewegen als onderdeel van het dagelijks leven

Utrecht kent een hoge sportdeelname en we willen dat minimaal zo houden. Sport en bewegen heeft veel voordelen. Het helpt bijvoorbeeld Utrechters die in het dagelijks leven te maken hebben met eenzaamheid, stress en overgewicht. Sport en bewegen draagt bij aan sociale cohesie en (mentale) gezondheid. Scheidslijnen tussen groepen bewoners worden scherper en er is sprake van discriminatie, racisme, uitsluiting en polarisatie. We zien dat groepen inwoners steeds meer langs elkaar heen leven of zelfs tegenover elkaar komen te staan. Dit maakt het extra belangrijk om de verbindende kracht van sport te versterken. De gezondheidsverschillen tussen groepen Utrechters zijn hardnekkig en groot, en deze willen we verkleinen. In het Scheidslijnenrapport zien we waar grote verschillen zijn tussen wijken en buurten.

We zien de volgende doelgroepen die aantoonbaar minder sporten en/of bewegen:
1. Inwoners met een lage SEP (Sociaal Economische Positie);
2. Jongeren en jongvolwassenen (12 t/m 25 jaar);
3. Ouderen (65+);
4. Inwoners met een beperking.

We hebben onvoldoende middelen om onze sport- en beweegstimulering op alle doelgroepen in te zetten.
We kiezen er daarom voor om de komende notaperiode in te zetten op:
1. Utrechters van 0-18 jaar met een lage SEP inclusief hun opvoeders.
2. Utrechters met een lichamelijke of verstandelijke beperking.

Als er meer middelen beschikbaar zijn en/of komen, zetten we ook in op:[16]
- De gekozen doelgroepen met meer intensiteit;
- Meer buurten;
- Meer doelgroepen die een achterstand hebben in sport- en beweegdeelname, namelijk: jongeren met een midden en hoge SEP, jongvolwassenen in de leeftijd 19 – 25 jaar, ouderen, volwassenen met een lage SEP en Utrechters met een licht verstandelijke beperking.

> "Jong beginnen is jaren winnen!"

16 Deze volgorde geeft geen prioritering aan. Deze is mede afhankelijk van waar mogelijke extra middelen vandaan komen en waar ze voor bestemd zijn. Dit geldt ook voor de overige kaders in de nota waarin keuzes worden beschreven.

We spannen ons de komende jaren gerichter in om Utrechters van 0-18 jaar met een lage SEP inclusief hun opvoeders te stimuleren om te sporten en bewegen. Daarmee laten we hen profiteren van de eerdergenoemde voordelen van een actieve leefstijl. We kiezen voor deze groep, omdat alle kinderen en jongeren in Utrecht het verdienen om kansrijk op te groeien en sport is daar onderdeel van. Vroeg de voordelen van sport en bewegen ervaren, zorgt ervoor dat zij ook op latere leeftijd blijven sporten en bewegen. We zetten bewust ook in op ouderbetrokkenheid, omdat opvoeders een cruciale rol hebben. We bereiken deze groep het best door te focussen op buurten met de grootste kwetsbaarheid in de lijn van het Scheidslijnenrapport. We kunnen niet iedereen binnen deze groep bedienen. Daarom is het nodig om binnen deze groep de inzet te faseren in tijd en de mate van intensiteit. Daarnaast blijven we onze inzet op Utrechters met een lichamelijke of verstandelijke beperking continueren, omdat zij zonder onze ondersteuning nauwelijks kunnen sporten of bewegen.

Dat willen we doen door in te zetten op:
- de aansluiting op de leefwereld van Utrechters
- de betaalbaarheid van sport
- sporten en bewegen in de buurt
- sport- en beweegtalenten
- sport- en beweegevenementen

4.1.1 Aansluiting op leefwereld Utrechters

We sluiten aan op de leefwereld van Utrechters door drempels en behoeften om te sporten en te bewegen van gekozen doelgroepen in beeld te brengen en hierop in te spelen. Hierbij hebben we oog voor de verschillende mijlpalen in het leven van deze inwoners, zoals de overstap naar de middelbare school, starten met een studie en het krijgen van kinderen.

We zien dat Utrechters naast in verenigingsverband ook anders sporten, bijvoorbeeld thuis en in de openbare ruimte. Dit maakt sport toegankelijker en dat willen we aanmoedigen, bijvoorbeeld door het wegnemen van drempels. Voor inwoners met een beperking moeten voorzieningen en de openbare ruimte goed toegankelijk zijn. Denk hierbij aan voldoende parkeerplaatsen voor mensen met een beperking als er een wedstrijd is. We monitoren hoe inwoners met een beperking de toegankelijkheid van de sport- en beweegvoorzieningen in de stad ervaren. Ook zijn er Utrechters die zich niet welkom of thuis/veilig voelen in een sportomgeving vanwege hun achtergrond. De verharding in de samenleving leidt ook in de sport tot verbale en fysieke excessen. Naast fysieke en sociale drempels, kunnen deze ook zitten in vervoer, de vindbaarheid van het aanbod en financiële beperkingen.

Om een beter beeld te hebben van de behoeften en ervaren drempels, gaan we één keer per vier jaar een uitgebreid onderzoek uitvoeren naar sport- en beweegdeelname én onderzoeken we de benodigde ruimte voor sport en bewegen. Hierbij is het belangrijk dat we in contact komen met inwoners en hen bewust maken van de meerwaarde van sport en bewegen. We communiceren gerichter, benutten het netwerk en rolmodellen rondom verschillende inwoners en zetten belangenorganisaties in. Dit doen we samen met sport- en beweegaanbieders, onze sociale basis partners, huisartsen, scholen en andere partijen.

4.1.2 Betaalbaarheid van sport en bewegen

Eén van de ervaren drempels om te sporten en bewegen is de betaalbaarheid. De bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen staat onder druk. Inwoners geven andere behoeften en uitgaven prioriteit boven sport en bewegen. Door inflatie, stijgende (energie) kosten en de voorgenomen tariefverhoging per 2026 van de gemeentelijke sportvoorzieningen, wordt het sportaanbod duurder. Daarom is het nog urgenter om sport en bewegen voor inwoners met een kleine portemonnee betaalbaar te maken en te houden. In Utrecht willen we immers niet dat je portemonnee bepaalt of je kunt sporten of bewegen.

Als gemeente zetten we een extra stap voor kinderen die opgroeien in armoede. Via de U-pas hebben zij de kans om mee te doen aan sport, cultuur en andere activiteiten. Helaas zien we door verschillende ontwikkelingen een dalende trend in het aandeel van het U-pas tegoed dat door kinderen wordt besteed aan sport en cultuur. Via de nota financiële bestaanszekerheid geven we daarom een impuls. We weten ook dat de bestaande regelingen voor kinderen om te sporten niet bij iedereen bekend zijn of dat het aanvraagproces voor drempels zorgt. In sommige gevallen spelen ook wantrouwen en de angst om fouten te maken een rol, waardoor zij geld terug zouden moeten betalen. We verkennen of tegoeden via fondsen zoals het Paul Verweel Sportfonds op de U-pas gezet kunnen worden. Organisaties gaan hier uiteindelijk zelf over, maar wij streven naar eenvoud door te proberen partijen op één lijn te krijgen.

Een andere manier om sport en bewegen betaalbaarder te maken is het stimuleren van solidariteitspotjes bij sport- en beweegaanbieders. Daarnaast zien we op termijn kansen voor een maatschappelijk 0-tarief voor sportaccommodaties, als daar middelen voor beschikbaar komen. We verkennen hoe we tariefverhogingen voor sportvoorzieningen kunnen differentiëren, zodat Utrechters met een kleine beurs minder geraakt worden. Daarnaast kennen verschillende sportaanbieders zelf regelingen die we gaan etaleren om andere aanbieders te inspireren. We verkennen of het Utrechtse bedrijfsleven dit kan versterken.

4.1.3 Sporten en bewegen in de buurt

We zien een verband tussen een lage SEP en een lage sport- en beweegdeelname. Daarom focussen we op de jeugd en hun opvoeders met een lage SEP in buurten met de grootste kwetsbaarheid.

We werken samen met partners en aanbieders op vindplaatsen op buurt- en wijkniveau. Denk onder meer aan (buurt)sportverenigingen, kinderopvang, jongerenwerk, buurthuizen en zorgcentra. Dit doen we op zowel strategisch niveau, als operationeel niveau. Hierbij sluiten we aan bij de wijkplannen die we samen met de sociale partners ontwikkelen. Het sport- en beweegaanbod bij onder meer buurthuizen, brede scholen en speeltuinen is hierbij belangrijk. We sturen er ook actiever op aan dat nieuw aanbod het bestaande aanbod aanvult en zoveel mogelijk aansluit op de bestaande infrastructuur en behoeften van inwoners. We ondersteunen beweeginitiatieven van bewoners, zodat het aanbod onderdeel is van het samenleven in de buurten.

> “Kinderen kennen buskruit niet meer als spel.
> Sociale media en gamen zitten bewegen in de weg.”

We zien dat kinderen en jongeren minder bewegen en hun motoriek achteruitgaat. Daarom stimuleren we Utrechters van 0-18 jaar en hun opvoeders in kwetsbare buurten om voldoende te bewegen gedurende de dag en kennis te maken met verschillende vormen van sport en bewegen. We vinden het belangrijk dat kinderen voldoen aan de beweegrichtlijnen. Ook vinden we het belangrijk dat ieder kind zwemvaardig (diploma A) en bij voorkeur zwemveilig (diploma C) is. Het overgrote deel van de kinderen in Utrecht heeft een zwemdiploma, voor kinderen die opgroeien in een gezin met lage welvaart is dat minder vanzelfsprekend.[17]

School is bij uitstek een geschikte plek om kinderen meer te laten bewegen, zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Extra beweegmomenten kunnen bijdragen aan een verbeterde aandacht en concentratie, zelfbeheersing, stemming en lichamelijke conditie. Nieuw is dat we ons inzetten voor de jongste kinderen (0-4 jarigen), jongeren en hun opvoeders. We verstevigen de positie van bewegen en sporten op scholen, bij de kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Dit doen we door hen ondersteuning op maat te bieden bij beweeginitiatieven wanneer zij meer willen bewegen gedurende de schooldag, kinderen kennis willen laten maken met sporten, hen willen toeleiden naar passend aanbod of gebruik willen maken van het Brede schoolprogramma, het Utrechts Beweegprogramma, schoolzwemmen en schoolsportevenementen.

Voor de allerjongsten zijn de vindplaatsen de jeugdgezondheidszorg en voorschoolse voorzieningen, zoals de peuterspeelzaal en kinderopvang. Op jonge leeftijd willen we kinderen de kans geven om sport en bewegen te ontdekken en zich motorisch goed te ontwikkelen, omdat we ervan overtuigd zijn dat plezier en vaardigheid samenhangen. We willen deze kinderen de kans geven om te ontdekken waar hun talenten liggen door drempels weg te nemen voor de opvoeders om hun kinderen te laten sporten, ook op langere termijn. Een goede start kan een leven lang vruchten afwerpen.

17 Zwemvaardigheid | Volksgezondheidsmonitor

We zien ook kansen op stedelijk niveau voor jongeren en jongvolwassenen, volwassenen in lage SEP, ouderen en Utrechters met een licht verstandelijke beperking. Zodra er meer middelen beschikbaar zijn, gaan we samen met onder meer zorginstellingen, huisartsen en fysiotherapeuten op zoek naar hun behoeften en de ervaren drempels zodat we een passend aanvullend aanbod kunnen creëren.

4.1.4 Sport- en beweegtalenten

Sportstad Utrecht brengt veel talentvolle sporters voort. Daar zijn we trots op en we geven deze sporters graag het podium. We geloven dat deze talenten en toppers een inspiratie vormen voor anderen om te gaan bewegen. We willen talentvolle sporters daarom de kans bieden om hun mogelijkheden optimaal te ontwikkelen in een sociaal veilig sportklimaat. Verschillende verenigingen en talentprogramma's in onze stad zetten zich hiervoor in.
We blijven hen ondersteunen, we onderzoeken hoe we de accommodaties hiervoor nog beter kunnen inzetten en verkennen de mogelijkheden om talentontwikkeling betaalbaar te houden voor alle inwoners. We hebben extra aandacht voor de herkenning en ondersteuning van talenten uit kwetsbare buurten. We kijken ook naar talenten uit de urban scene.
We geven bij de ondersteuning aan talentenprogramma's de voorkeur aan groepen boven individuele sporters en vragen als tegenprestatie hun inzet als rolmodel en inspiratiebron.

De afgelopen jaren hebben verschillende topsportorganisaties aan de oostkant van Utrecht zich met onze steun verenigd in Sportcampus Traiectum. Breder in de stad werken sportaanbieders met ambities op topsport en talentontwikkeling samen binnen het Utrecht Talent Center. Het delen van kennis en gebruikmaken van elkaars faciliteiten en inzet staat hierbij centraal. We blijven de komende jaren deze samenwerkingsverbanden ondersteunen en zetten in op het vergroten van de zichtbaarheid en impact in de gehele stad.

4.1.5 Sport- en beweegevenementen

Sport- en beweegevenementen zetten we in om meer Utrechters te laten sporten en bewegen. Evenementen zijn een laagdrempelige manier om kennis te maken met verschillende sporten of vormen voor inwoners een uitdaging om naartoe te werken, als deelnemer of vrijwilliger. Ze dragen bij aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners. Aanbieders in de stad zetten evenementen in om mensen in beweging te brengen, zich te profileren, hun sport te etaleren en nieuwe leden te werven. Ook geloven we in de kracht van schoolsportevenementen om meer kinderen en jongeren kennis te laten maken met diverse sporten. Zo kunnen zij ontdekken of een sport bij hen past. We laten de middelen zoveel mogelijk ten goede komen aan lokale sportaanbieders en organisatoren.

Onze beperkte middelen zetten we in bij evenementen waar Utrechters aan kunnen deelnemen. Het is belangrijk dat er aandacht is voor de inzet op doelgroepen met een achterstand in sport- en beweegdeelname, daarvoor gaan we onze evenementenkalender actiever gebruiken. Hierbij hebben we ook oog voor de betaalbaarheid van evenementen voor deze groepen. We zorgen ervoor dat sportevenementen die we financieel ondersteunen passen in onze richtlijnen voor gezonde voeding, duurzaamheid en het terugdringen van gokreclames. Dit betekent dat we tot 2028 stoppen met financiering van (inter)nationale 'kijkevenementen' vanwege het gebrek aan financiële middelen. We verkennen wel de mogelijkheid om met publieke en private middelen op de langere termijn weer een groot internationaal evenement te organiseren.

Belangrijkste inzet voor de komende jaren uitgelicht:

- Aansluiten op de leefwereld van inwoners door gerichter te communiceren, het netwerk, rolmodellen en belangenorganisaties in te zetten;
- Eén keer per vier jaar een uitgebreid onderzoek uitvoeren naar sport- en beweegdeelname én naar de benodigde ruimte voor sport en bewegen;
- Het betaalbaarder maken van sport en bewegen;
- Het verstevigen van de positie van sport en bewegen op het primair en voortgezet onderwijs, VVE en kinderopvang in kwetsbare buurten;
- Het continueren van onze talentondersteuning met extra aandacht voor de herkenning en ondersteuning van talenten uit kwetsbare buurten en uit de urban scene;
- Het financieel ondersteunen van evenementen waar Utrechters aan mee kunnen doen met extra aandacht voor doelgroepen met een achterstand in sport en bewegen.

Als er meer middelen beschikbaar zijn en/of komen, zetten we ook in op:

- Het betaalbaarder maken van sport en bewegen voor een bredere groep Utrechters;
- De preventieve waarde van sport en bewegen door onder meer bredere aansluiting op de wijkplannen van de sociale partners;
- Meer evenementen, waaronder kijkevenementen;
- Meer inzet op talentontwikkeling én topsport.

4.2 Vitale sport- en beweegaanbieders als basis

We zijn een stad met meer dan 700 sport- en beweegaanbieders. In Utrecht is het aanbod heel divers. We hebben sportverenigingen, boulderhallen, denksportverenigingen, wandel- en fietsgroepen, yogagroepen in parken, vechtsportaanbieders, salsalessen en nog veel meer. Dat is belangrijk, want de sport- en beweegbehoeften van Utrechters zijn verschillend. De drijvende kracht achter een groot deel van het Utrechtse sport- en beweegaanbod zijn (vrijwilligers van) de sportverenigingen, andere aanbieders en evenementorganisatoren. Zij leveren een enorme bijdrage aan de gemeenschapskracht van de stad. Hier komen gelijkgestemden samen en ontstaan nieuwe ontmoetingen. Zij dragen in grote mate bij aan het betaalbaar houden van sport. Ook zien we sport- en beweegaanbieders die al actief inzetten op maatschappelijke uitdagingen en aanbieders die hiervoor de intentie hebben.

Om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk Utrechters gaan sporten en bewegen zien we voldoende, divers en toegankelijk aanbod van sport- en beweegaanbieders in de stad als essentiële voorwaarde. De aanbieders vormen de basis van de Utrechtse sportinfrastructuur. Daarom is het belangrijk dat ze vitaal zijn en blijven. Dat betekent dat zij zelfstandig en ondernemend hun sport kunnen organiseren, voldoende en betaalbare accommodaties hebben, werken aan een positieve sportcultuur en met vertrouwen toekomstige ontwikkelingen tegemoet kunnen treden.

Dit willen we de komende periode gaan doen:

- We zetten in op aanbod dat aansluit op de sport- en beweegbehoeften van Utrechters.
- We versterken de vitaliteit van sport- en beweegaanbieders.
- We stimuleren sport- en beweegaanbieders om aan de slag te gaan met positieve sportcultuur.

4.2.1 Aanbod dat aansluit op sport- en beweegbehoeften van Utrechters

We zien zowel een stijging van sporten in verenigingsverband, als een groei van andere en nieuwe vormen van sport en bewegen. Utrechters sporten ook individueel, denk aan hardlopen en wandelen. Daarnaast zien we een grotere behoefte aan aanbieders die meerdere sporten faciliteren en aanbod dichtbij huis. Jongeren geven aan graag gevarieerd en flexibel te willen sporten. Daarnaast merken we dat er behoefte is aan specifiek aanbod, zoals vrouwen-zwemmen of een sportaanbod voor trans en queer personen. Het gaat niet alleen over activiteiten, maar ook over praktische zaken zoals het gebruik van kleedkamers en toiletten. We zien mogelijkheden om e-sports in te zetten om inwoners in beweging te krijgen als er een beweegcomponent aan gekoppeld is.

> "Sommige Utrechters sporten liever in een safe space met mensen bij wie zij zich veilig voelen."

We willen weten waar het aanbod in de stad niet aansluit op de behoeften van Utrechters. Bestaande aanbieders helpen we om ontbrekend aanbod te ontwikkelen en om hun aanbod vindbaarder te maken, ook voor Utrechters die niet digitaal vaardig of moeite hebben met lezen en schrijven. Daarnaast ondersteunen we nieuw aanbod en nieuwe organisatievormen zoals urban sportscommunities en buurtsportverenigingen, omdat we het belangrijk vinden dat iedereen sport en beweegt op een manier die bij hen past. Hierbij hebben de kwetsbaarste buurten onze prioriteit. We hechten waarde aan sporten en bewegen in groepsverband, vanwege het sociale netwerk dat daarmee ontstaat. Ook weten we uit onderzoeken dat sporten in groepsverband bijdraagt aan meer en langer sporten en bewegen.

> "Ik voel me thuis en vertrouwd bij mijn kickboksschool. De trainers en mensen met wie ik train voelen aan als familie op wie ik kan bouwen."

4.2.2 Versterken vitaliteit van alle sport- en beweegaanbieders

Het grootste deel van de sport- en beweegaanbieders is vitaal en dat willen we graag zo houden. SportUtrecht is hét loket voor sport- en beweegaanbieders in de stad. Via hun inzet geven we prioriteit aan proactieve ondersteuning aan sport- en beweegaanbieders die bij uitstek kinderen en jongeren in kwetsbare buurten bereiken. Ouderbetrokkenheid en vrijwilligerswerk zijn hier minder vanzelfsprekend en dat vraagt dus meer van trainers, vrijwilligers en sportbestuurders. Daarnaast richten we ons de komende jaren op het reactief ondersteunen en versterken van sport- en beweegaanbieders in de stad die met een duwtje in de rug zelfstandig vitaal kunnen worden. We richten ons op alle soorten aanbieders, dus ook commerciële aanbieders en (urban) sportscommunities. Ook zij brengen inwoners in beweging, zorgen voor een plek waar Utrechters zich thuis en veilig voelen en dragen bij aan gemeenschapskracht.

We zien een verschil tussen de ondersteuning die verenigingen en communities en commerciële sportaanbieders nodig hebben. Verenigingen draaien op een bestuur en de inzet van vrijwilligers, terwijl commerciële aanbieders over het algemeen juist werken met professionals. Communities zijn informeel georganiseerd, soms zonder duidelijke structuur. We verkennen welke ondersteuning de verschillende soorten aanbieders nodig hebben en werken hierin samen met SportUtrecht, bonden en kennisinstellingen. Ook stimuleren we samenwerking en de uitwisseling van kennis en expertise tussen verschillende sport- en beweegaanbieders.

Soms komt het voor dat een aanbieder geen toekomst heeft, ondanks aanvullende ondersteuning. In dat geval stoppen we met de ondersteuning en de ingebruikgeving van accommodaties. SportUtrecht fungeert in een dergelijke situatie als intermediair om ervoor te zorgen dat de sporters kunnen blijven sporten en bewegen.

Utrecht is een studentenstad. In veel gevallen sporten en bewegen studenten bij studentensportverenigingen en -voorzieningen, gedeeltelijk bij andere aanbieders. Tijdens hun studententijd zijn ze vaak actief als vrijwilliger of bestuurslid bij de verenigingen. Daarna nemen zij deze ervaring en expertise mee naar andere aanbieders in de stad en zijn daarmee waardevol voor de vitaliteit van aanbieders. Er zijn wachtlijsten bij studentensportverenigingen. Samen met hen en onderwijsinstellingen (UU, HU en MBO) werken we aan een convenant om zoveel mogelijk studenten te laten sporten en bewegen en hun kracht en meerwaarde voor een vitaal sportlandschap in de stad te benutten.

4.2.3 Positieve sportcultuur

De komende jaren jagen we samen met SportUtrecht en (vitale) aanbieders een positieve sportcultuur aan. Hiermee versterken we ook de pedagogische basis in de stad. Met een positieve sportcultuur bedoelen we een omgeving waar sporters met respect worden behandeld en gelijke kansen krijgen, waar ze plezier hebben en worden uitgedaagd en waar actief wordt gewerkt aan sociale veiligheid. Een positieve sportcultuur zorgt voor meer plezier, wat de kans vergroot dat de deelnemers ook blijven sporten. Daarnaast draagt een positieve sportcultuur bij aan verbondenheid binnen de club, wat weer positieve effecten heeft op bijvoorbeeld de actieve betrokkenheid van leden. We benaderen een positieve sportcultuur vanuit drie invalshoeken: ‘Een sociaal veilige omgeving; waarin iedereen kan meedoen; en (sport)plezier en ontwikkeling centraal staan.’

In een sociaal veilige omgeving bestaat een duidelijk kader voor gewenst en ongewenst gedrag. Sportaanbieders spelen een belangrijke rol in het stellen van de norm, maar er is ook ruimte voor het bespreken van grenzen, omdat deze voor ieder individu anders kunnen zijn. In een sociaal veilige omgeving wordt zoveel mogelijk gedaan om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Mocht zich dat tóch voordoen, dan weten betrokkenen bij de sportaanbieder (al dan niet via protocollen) op een adequate manier te reageren en de juiste ondersteuning te vinden. Het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag begint bij het bespreekbaar maken van grenzen en de gewenste norm. Het is daarom belangrijk om hier op alle niveaus en met alle partijen binnen de sportwereld continu het gesprek over te voeren. Dit maakt normen en afspraken duidelijk en maakt het makkelijker om elkaar hierop aan te spreken.

‘Iedereen kan meedoen’ betekent dat Utrechters zich thuis voelen op een sportplek die bij hen past. Het bevorderen van inclusie en het tegengaan van discriminatie en uitsluiting is mogelijk door sportaanbod toegankelijk te maken voor specifieke behoeften of via acties om discriminatie en uitsluitingsmechanismen tegen te gaan.

De laatste invalshoek van een positieve sportcultuur is het centraal staan van plezier en ontwikkeling van de sporter. Dat is cruciaal voor het behouden en versterken van de intrinsieke motivatie om te sporten. Wie met plezier sport, ontwikkelt zich ook op sociaal, emotioneel, cognitief en motorisch gebied. Sporters gaan langer door en creëren meer zelfvertrouwen, eigenwaarde en sociale verbondenheid en zijn mentaal weerbaarder doordat zij hun eigen emoties en die van anderen goed kunnen herkennen en benoemen. Trainers en coaches spelen hier een belangrijke rol in. Met goede pedagogische en didactische vaardigheden zijn ze beter in staat om de ontwikkeling en het plezier bij sporters te stimuleren. Door bewustzijn en kennis over sociaal emotionele ontwikkeling bij trainers en coaches te vergroten, versterken we de sociale omgeving rondom kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Met de juiste vaardigheden ervaren zij zelf meer plezier en is de kans groter dat zij als trainer aan hun sport verbonden blijven. Daarmee vormen zij een belangrijk onderdeel van de pedagogische basis in de stad. Ze hebben ook een belangrijke rol in het zorgen voor een veilige omgeving: als autoriteit kunnen ze de norm stellen door middel van voorbeeldgedrag of via het handhaven bij incidenten. Niet alleen de coaches en trainers hebben hier een rol in, maar bijvoorbeeld ook ouders langs de lijn.

Hiernaast is sport en bewegen onderdeel van gezonde leefgewoonten en daar hoort een gezonde omgeving bij. Hiervoor sluiten we aan op de nota ‘Samen gezondheidsverschillen verkleinen 2024-2027’. We zetten daarom in op het bannen van roken bij de sportclub en het bevorderen van verantwoord alcoholgebruik. We werken met sportaanbieders aan een gezond aanbod van eten en drinken op alle sportvoorzieningen en sportevenementen.

Belangrijkste inzet voor de komende jaren uitgelicht:
- Het ondersteunen van alle soorten sport- en beweegaanbieders in Utrecht;
- Proactief ondersteunen van sport- en beweegaanbieders die bij uitstek kinderen en jongeren in kwetsbare buurten bereiken;
- Het ondersteunen en versterken van sport- en beweegaanbieders in de stad die met een duwtje in de rug zelfstandig vitaal kunnen worden;
- Het stoppen met de ondersteuning en de ingebruikgeving van accommodaties als een aanbieder ondanks aanvullende ondersteuning geen toekomst heeft;
- Een positieve sportcultuur.

Als er meer middelen beschikbaar zijn en/of komen, zetten we ook in op:
- Het proactief ondersteunen van meer sport- en beweegaanbieders op meerdere thema's, zoals beleid, financiën, gezonde sportomgeving, maatschappelijke rol, e-sports, kader en trainers.

4.3 Ruimte voor sport en bewegen in een verdichtende stad

Utrecht heeft een breed aanbod aan sportvoorzieningen, van gemeentelijke sportparken, sporthallen en zwembaden, tot sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte, tot sportaccommodaties van ondernemende sport- en beweegaanbieders. Allemaal dragen deze bij aan het in beweging brengen van Utrechters. Door gebrek aan ruimte en middelen zien we dat het aanbod onvoldoende meegroeit met de groei van de stad. We vinden het belangrijk dat iedereen dichtbij huis kan sporten en bewegen, bij een voorziening die aansluit bij zijn of haar sport- en beweegbehoefte. De nabijheid van sport- en beweegaccommodaties is een essentieel onderdeel van de basisinfrastructuur in de stad.

Dit doen we door in te zetten op:
- optimaal benutten van beschikbare ruimte;
- inzet van ruimte en middelen;
- benutten van de brede waarde van sportaccommodaties voor stad, wijk en buurt.

4.3.1 Optimaal benutten van beschikbare ruimte

Ons uitgangspunt is dat we de ruimte en de voorzieningen in de stad voor sport en bewegen optimaal gebruiken. Dit is ook nodig, want we zien dat er minder ruimte voor sport en bewegen is. Samen met onze aanbieders zoeken we naar out-of-the-box oplossingen om zoveel mogelijk inwoners van de sportvoorzieningen in de stad gebruik te laten maken. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Waar mogelijk verbinden we de opgave voor sport- en beweegvoorzieningen in een vroeg stadium met andere opgaven en financieringsstromen, zoals groen, onderwijs, mobiliteit en energie. We verkennen met partijen in de stad, zoals sport- en beweegaanbieders, het bedrijfsleven, het onderwijs en woningbouwcorporaties, hoe we (openbare) ruimtes en gebouwen op een innovatieve manier kunnen gebruiken. Ook hebben

we oog voor tijdelijke locaties die we hiervoor kunnen gebruiken. We vinden het tenslotte belangrijk dat onze accommodaties zo zijn ingericht dat ze zo goed mogelijk tegemoetkomen aan de behoeften van verenigingen en andere aanbieders die er gebruik van maken.

Efficiënt en multifunctioneel gebruik
We sturen op efficiënt en multifunctioneel gebruik van onze sportvoorzieningen, waarbij de aanwezige capaciteit optimaal gebruikt wordt en waar nodig de beschikbare ruimte gedeeld wordt. We houden hierbij rekening met ontwikkelingen en veranderingen in het Utrechtse sport- en beweeglandschap en passen onze werkwijze aan waar dat nodig is. Het is essentieel dat we oog hebben voor de vitaliteit van aanbieders en ook voor de toegankelijkheid en duurzaamheid van onze voorzieningen. Dit betekent dat we investeren in accommodaties die goed exploiteerbaar zijn en geschikt voor meerdere sporten en aanbieders. We verkennen met de sportnetwerken in de stad hoe zij samen de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk kunnen benutten, door bijvoorbeeld velden uit te wisselen of samen van sportzalen en -hallen gebruik te maken. We zien eveneens mogelijkheden voor de toepassing van multifunctionele sportvelden, en voor vormen van bestaande sporten die meer sporters per m2 kunnen huisvesten, zoals 3x3 basketbal, 5 tegen 5 hockey en 7 tegen 7 voetbal. Voor de binnensport geldt dat we gemeentelijke zaalruimte samen met vertegenwoordigers uit de Utrechtse sportwereld eerlijk verdelen om te komen tot een optimale en passende bezetting.

We kijken niet alleen naar velden en sporthallen, maar ook naar bijbehorende functies zoals clubhuizen en kleedkamers. Samen met gebruikers kijken we naar mogelijkheden van flexibel en efficiënt gebruik. Door bijvoorbeeld het gebruik van lockers kunnen kleedkamers door meerdere teams benut worden. We zetten in op de verhoging van recreatief gebruik op momenten dat accommodaties minder bezet zijn. Hierbij verkennen we de mogelijkheden om sportvelden per uur of dagdeel online te boeken, zoals dat nu ook al kan bij binnensport-accommodaties.

We zien dat niet al onze sportparken het gehele weekend optimaal gebruikt worden, dat geldt vooral voor voetbal. We wegen daarom per sportpark af of we de capaciteit uitbreiden met nieuwe velden en/of omzetten van gras naar kunstgras ter verhoging van de capaciteit, of dat bestaande velden (met name op zondag) eerst beter benut moeten worden. Er vindt geen uitbreiding plaats voor alleen de zaterdagpiek. Het vraagt om een cultuurverandering om wedstrijden te spelen op andere dagen. Juist op vrijdagavond en zondag blijft veel capaciteit onbenut. De afgelopen jaren hebben we gemerkt dat zo'n verandering tijd kost en niet vanzelf gaat. We werken samen met de verenigingen, de KNVB en SportUtrecht aan stimulerende maatregelen en het wegnemen van drempels om wedstrijden beter te spreiden. Wanneer dit niet leidt tot substantiële verbetering van de bezetting van de capaciteit, gaan we over tot meer regulering. We overwegen daarbij maatregelen op het gebied van de tarieven en ingebruikgeving van gemeentelijke sportaccommodaties.

De druk op de zwembaden is groot door een tekort aan zwembadwater. Ook het werven van personeel is lastig. Door de realisatie van zwembad Máximapark en door personeel zelf op te leiden zal deze situatie op termijn verbeteren. We geven bij de verdeling van capaciteit van zwembadwater en personeel voorrang aan diplomazwemmen voor kinderen en verenigings-activiteiten. Met de verenigingen zoeken we naar mogelijkheden om de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk te benutten. Waar mogelijk bieden we recreatief zwemmen aan, net als overige zwemactiviteiten voor specifieke doelgroepen. Met de randgemeenten verkennen we op welke manier we de gezamenlijk zwembadwatercapaciteit optimaal kunnen benutten.

Aansluiten bij de behoeften
We vinden het belangrijk dat onze accommodaties zo goed mogelijk aansluiten bij de behoeften van sport- en beweegaanbieders en inwoners. Samen met hen kijken we naar mogelijkheden om accommodaties flexibel in te richten en geschikt te maken voor specifieke sporten. Hierbij hebben we oog voor mogelijke verschillen in behoeften van (toekomstige) inwoners en de populariteit van sporten in de verschillende wijken, denk bijvoorbeeld aan vecht- en verdedigingssporten in Overvecht en Kanaleneiland.

Hetzelfde geldt voor de sportieve en beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte. Bij iedere ontwikkeling betrekken we inwoners en (potentiële) gebruikers aan het begin van het traject om gezamenlijk te komen tot een ontwerp dat ook echt goed gebruikt gaat worden en tot een programmering voor de plekken. We benutten hiervoor de kennis en expertise van de (urban sports)communities in de stad. Hierbij hebben we oog voor de verschillende leeftijdscategorieën en hun behoeften. We benutten hier waar mogelijk ook de schoolpleinen voor.

> "Praat niet over de sport, maar met de sport. Hier zitten veel kracht en ideeën om oplossingen te bedenken voor de uitdagingen in de stad."

We bouwen voorzieningen voor tientallen jaren, daarom is het belangrijk oog te hebben voor toekomstbestendig gebruik. Bij de realisatie van sport- en beweegvoorzieningen kijken we ook of er 'out-of-the-box' mogelijkheden zijn voor publiek-private samenwerking, innovatie en kansen om sportvoorzieningen te realiseren in combinatie met andere functies en gebouwen in de stad. Ook bestaand vastgoed in de stad, waarvoor een andere invulling wordt gezocht - zoals kerken, parkeergarages of kantoren - biedt in dit kader kansen, net als tijdelijke sport- en beweeginrichting wanneer grond of gebouwen (her)ontwikkeld worden Waar niet- commerciële sport- en beweegaanbieders zelf investeren in sportaccommodaties, kunnen we hen ondersteunen met het verlenen van een garantstelling voor de financiering. Dit doen we in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).

Zelfbeheer binnensportaccommodaties
De gemeente streeft naar vitale sportaanbieders met een sterke maatschappelijke functie in de samenleving en een vorm van zelfbeheer kan hieraan bijdragen. We ontwikkelen een handreiking voor zelfbeheer van binnensportaccommodaties met daarin heldere kaders en uitgangspunten. Voorwaarde voor iedere vorm van zelfbeheer is dat dit voor de gemeente tenminste kostenneutraal is. Twee laagdrempelige vormen zijn: sleutelbeheer waarbij een sportvereniging onder meer zelf opent en sluit en het in zelfbeheer nemen van een ontmoetingsruimte bij een sporthal. Een derde vorm is een verdergaande variant waarbij beheer- en exploitatietaken van de gemeente worden overgenomen. Dit betreft altijd maatwerk.

De gemeente heeft de binnensportaccommodaties in eigendom en voert het beheer en de exploitatie zelf uit met professionals die hiervoor zijn opgeleid. Wanneer beheer- en exploitatietaken van de gemeente worden overgenomen, vraagt dit om vakspecialistische kennis, een brede sociaal-maatschappelijk inzet, structurele inzet van vrijwilligers en het mede dragen van risico's. Als sportverenigingen aan deze randvoorwaarden voldoen, dan kunnen zij beheer en exploitatie (gedeeltelijk) van de gemeente overnemen. We sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij de wensen en mogelijkheden van de sportvereniging en de maatschappelijke meerwaarde die zij kunnen realiseren.

4.3.2 Inzet van ruimte en middelen
We zien dat de beperkte ruimte in de stad en de bezuinigingsopgave negatieve impact hebben op de kwaliteit en het tempo waarmee we ambities uit de RSU2040 en het coalitieakkoord realiseren. Toch blijft het onze ambitie om maatschappelijke voorzieningen mee te laten groeien. Sport- en beweegvoorzieningen zijn een essentieel onderdeel van de basisinfrastructuur. Belangrijk hiervoor is dat we de huidige sport- en beweegvoorzieningen in stand houden. Hoewel we soms keuzes moeten maken of moeten temporiseren, blijft overeind dat we werken aan een complete stad waarbij sport in balans meegroeit.

De komende periode realiseren we vanuit het MPR verschillende sportvoorzieningen. Het gaat om de realisatie van twee sportvelden op sportpark Nieuw Welgelegen, een nieuw rugbyveld op sportpark Rijnvliet, sporthallen in Cartesiusdriehoek, Merwedekanaalzone en Overvecht, zwembad Maximapark, een extra hockeyveld op een nader te bepalen locatie en de omzetting van drie grasvelden naar kunstgras.

Zoektocht naar ruimte voor sport
Er is een tekort aan sportvoorzieningen en dit tekort neemt de komende jaren verder toe. De basis van de Utrechtse sportinfrastructuur is in gevaar. Om te zorgen dat we als stad ook voor sport in balans groeien, zorgen we ervoor dat sport en bewegen eerder en sterker aandacht krijgt bij gebiedsontwikkelingen. Ruimte en middelen zijn schaars en daarom zijn we genoodzaakt om keuzes te maken. We nemen de volgende maatregelen om ruimte te vinden:

- we gaan op zoek naar nieuwe uitbreidingslocaties voor sport(velden);
- we stellen een huisvestingsplan sportaccommodaties op;
- we combineren waar mogelijk binnensportvoorzieningen met onderwijsvoorzieningen;
- we plaatsen bepaalde sporten met een regionale functie uit.

We zoeken voldoende ruimte voor gemeentelijke zwembaden, binnensport- en buitensportaccommodaties met als uitgangspunt de 10 minutenstad. De nabijheid van voorzieningen is het belangrijkst in kwetsbare buurten. Op basis van onderzoek naar de behoefte kijken we steeds voor welke sporten ruimte nodig is en in welke voorzieningen we willen investeren. Het sport- en beweeglandschap is continu in beweging. Nieuwe sporten komen op, de behoeften van Utrechters veranderen steeds vaker en sneller. Doordat we investeren in accommodaties voor periodes van 30 of 40 jaar is het een uitdaging om in te spelen op behoeften, kansen en innovaties. We willen flexibeler inspelen op het veranderend sport- en beweeglandschap in relatie tot investeringen voor een langere periode. Hiervoor monitoren we trends, ontwikkelingen en behoeften binnen het sport- en beweeglandschap. Bij de ontwikkeling van sport- en beweegvoorzieningen verkennen we samen met gebruikers hoe we binnen onze kaders hier zo goed mogelijk invulling aan kunnen geven. Hierbij kijken we niet alleen naar traditionele wedstrijd- en trainingsactiviteiten, maar nemen we ook anders georganiseerd aanbod mee.
Dit onderzoek voeren we eens in de vier jaar uit, tenzij ontwikkelingen in de stad erom vragen dat vaker te doen. De uitkomsten duiden we met de Utrechtse sportwereld. Dit onderzoek zullen we in de komende jaren koppelen aan sport- en beweegdeelname onderzoek, zodat we een totaalbeeld hebben van wat nodig is om meer Utrechters te laten sporten en bewegen.

Op basis van dit onderzoek, inclusief duiding door onze partners en sport- en beweegaanbieders, stellen we een stedelijke planning op voor sportaccommodaties. De capaciteit die we hebben, benutten we zo efficiënt mogelijk. Waar nodig breiden we uit. We wijzen hiervoor zoekgebieden aan die nodig zijn voor de realisatie van nieuwe accommodaties.
Dit is aanvullend op de al gestarte inpassingstudies op de sportparken Maarschalkerweerd-Noord, Nieuw Welgelegen, Strijkviertel, Voordorpse polder en Voordorp. We kijken naar combinaties met andere stedelijke opgaven zoals wonen, groen en energie en zoeken de afstemming met bijvoorbeeld erfgoed (Nieuwe Hollandse Waterlinie).

We willen integraal keuzes maken voor welke sporten we voorzieningen realiseren, op welke locaties we dat doen en op welk moment. We kijken hierbij niet uitsluitend naar de (groeiende) traditionele sporten, maar hebben ook oog voor nieuwe (vormen van) sporten. We brengen voor deze beleidsperiode in beeld wat de prioritering in de benodigde investeringen is en stellen hiervoor een kader op. Hierbij kijken we in ieder geval naar actuele behoefte in stad, realiseerbaarheid op korte of middellange termijn, co-financiering door andere partijen dan de gemeente en eenmalige kansen in combinatie met andere ontwikkelingen. Als er extra middelen beschikbaar komen, zijn er in ieder geval twee locaties die aan de criteria voldoen waar we op willen inzetten, namelijk de uitbreiding van veldcapaciteit bij Maarschalkerweerd-Noord en Nieuw-Welgelegen. We investeren in accommodaties die beschikbaar en toegankelijk

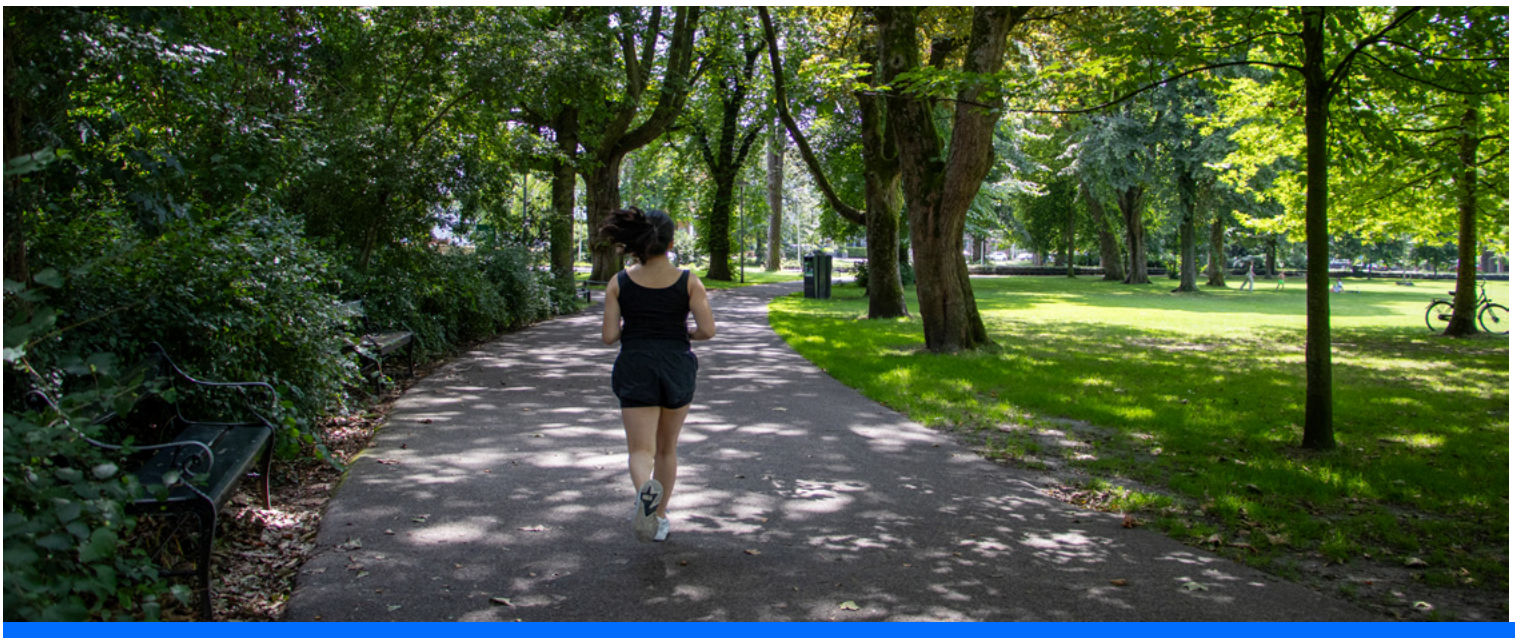

zijn voor alle Utrechters, ook voor Utrechters met een beperking. De toegankelijkheid kan zitten in verschillende aspecten. Voor rolstoelgebruikers is toegankelijkheid heel anders Utrechters die blind of slechtziend zijn of voor Utrechters met een licht verstandelijke beperking. Bij het vinden van ruimte en bij investeringen in sportaccommodaties geven we prioriteit aan breedtesport, multifunctioneel gebruik en dubbelgebruik. Dit geldt voor zowel de aanleg van nieuwe, als voor renovatie en gebruik van bestaande accommodaties.

Specifiek voor een aantal sporten zien we op korte termijn grote uitdagingen. Zo zijn er capaciteitsknelpunten voor tennis, rugby en hockey. Daarnaast richten we ons op zwembadwatercapaciteit en binnensportcapaciteit. De vraag naar ruimte voor tennis en padel is zeer groot. We helpen tennis- en padelverenigingen met het zoeken naar ruimte. Hierbij gaan we ervan uit dat tennis- en padelverenigingen zelf eigenaar van de velden en omliggende voorzieningen zijn en dus zelf verantwoordelijk voor de realisatie en exploitatie. Roeien is een essentiële sport voor een studentenstad als Utrecht, met drie roeiverenigingen en ruim 3.000 actieve roeiers. Het Merwedekanaal, het drukste, smalste en kortste roeiwater van Nederland, staat steeds meer onder druk door ontwikkelingen zoals havens en recreatieve vaarroutes. Zonder een structurele oplossing komt de roeisport in Utrecht in gevaar.

Om het voortbestaan van de roeisport te waarborgen, is aanvullend roeiwater nodig naast het Merwedekanaal. Daarom onderzoeken we de kansen voor realisatie van extra roeiwater, onder andere in Rijnenburg. Hierbij blijven we in goed overleg met de Utrechtse roeiverenigingen. In het uitvoeringsprogramma wordt verder ingegaan op de zoektocht naar extra roeiwater in de stad. We zien stadsbreed dat er behoefte is aan laagdrempelige en betaalbare ruimte voor commerciële sport- en beweegaanbieders. We erkennen dat deze partijen bijdragen aan bewegen en sporten in de stad. In de zoektocht naar ruimte hiervoor denken we bijvoorbeeld via het Makelpunt creatief mee in oplossingen en sluiten we aan bij het gemeentelijk beleid voor werklocaties. We zien deze sport- en beweegaanbieders bij voorkeur op plekken waar mensen wonen en samenkomen, zoals winkelcentra en andere centrale plekken in de wijk.

Daar waar mogelijk ondersteunen we op een aantal plekken in de stad talentontwikkeling in combinatie met voorzieningen voor breedtesport. Sportcampus Traiectum als focusgebied voor talentontwikkeling is hier een inspirerend voorbeeld van. Voor binnensport geldt dat sportcentrum Galgenwaard de topsportvoorziening voor de stad is.

De komende periode bouwen we drie sporthallen bij, waardoor we het tekort richting 2030 (bijna) oplossen. Richting 2040 lopen de tekorten echter weer op en zijn er extra sporthallen nodig. Voor sporthallen gaan we uit van de nieuwe richtlijn: één sporthal per 15.000 inwoners. Hierbij zoeken we, waar mogelijk, de combinatie met de voorzieningen voor voortgezet onderwijs, zodat sporthallen overdag door scholen gebruikt kunnen worden en 's avonds en in het weekend door sport- en beweegaanbieders voor trainingen en wedstrijden. Hiermee worden de hallen efficiënt gebruikt waardoor er per saldo minder ruimte nodig is.

Voor buitensport geldt dat we de (capaciteits)richtlijnen van de sportbonden volgen, daar waar ze passen bij de Utrechtse situatie. Utrecht kent immers een hoog gebruik van sportaccommodaties. Een voorbeeld daarvan is de gemeentelijke berekeningsmethode voor voetbal. Ook het veldentekort loopt richting 2040 verder op. Daarom lopen er een aantal projecten om sportvelden uit te breiden. Op sportpark Rijnvliet breiden we nog met één hockeyveld en één rugbyveld uit. Hiervoor is ruimte gevonden bij het sportpark. Bij sportpark Nieuw Welgelegen zijn we bezig voor dit doel een variantenstudie af te ronden. De inzet is in eerste instantie uitbreiding met twee en later met nog twee velden. Ook de variantenstudie Maarschalkerweerd Noord nadert afronding, maar de uitvoering daarvan is vanwege een tekort aan middelen voorlopig uitgesteld.

Utrecht is de vierde stad van Nederland. Daarbij past een aanbod aan sport- en beweegvoorzieningen waar gebruikers vanuit de regio of zelfs vanuit heel het land op afkomen. Toch kiezen we ervoor voorrang te geven aan sport- en beweegaccommodaties die vooral gericht zijn op gebruik voor breedtesport van onze eigen inwoners. We kunnen namelijk niet alles faciliteren en moeten keuzes maken. We verkennen hoe we sportvoorzieningen met een bovenlokaal verzorgingsgebied, relatief weinig binding met de stad en/of extensief ruimtegebruik een plek kunnen geven aan de randen van of zelfs buiten de stad. Ook onderzoeken we of we sporten met een stedelijke functie meer kunnen bundelen. Het gaat hierbij vaak om sporten die veel ruimte vragen voor relatief weinig sporters. Gezien de ontwikkelingen en de groei van de regio stemmen we met omliggende gemeenten af of er mogelijkheden zijn om hier samen in op te trekken. Op deze manier creëren we meer ruimte voor de breedtesport met een wijkfunctie en beperken we de vervoersbewegingen, onder andere met de auto. We denken onder meer aan paarden- en hondensport, golf en gemotoriseerde sporten als modelracen en -vliegen. Daarnaast onderzoeken we hoe samenwerking met buurgemeenten een rol kan spelen in de knellende vraag naar sportruimte, zoals bijvoorbeeld in de studentensport. Samen met buurgemeenten willen we de mogelijkheden voor alternatieve huisvesting, uitruil of gedeeld gebruik van sportfaciliteiten benutten. Hierbij ondersteunen we (studenten)sportverenigingen bij hun hulpvragen omtrent huisvesting en capaciteitsuitbreiding. De meeste kansen zien we bij ontwikkelingen waar onze buurgemeenten bij betrokken zijn, zoals de ontwikkeling van Rijnenburg, het Krommerijnlinie Landschap en de A12 zone.

Sportief en beweegvriendelijk inrichten van openbare ruimte
We zien dat de openbare ruimte steeds belangrijker wordt voor sport en bewegen.
Paden worden gebruikt om te wandelen, hard te lopen, te fietsen en te skeeleren, parken voor bootcamp, voetbal en spikeball en onze singels worden benut voor suppen en kanoën. Utrechters gebruiken daarvoor speciaal ingerichte plekken en plekken in de openbare ruimte die niet zijn ontworpen als sport- of beweegplek. Een aantrekkelijke en beweegvriendelijke ruimte zorgt ervoor dat inwoners meer bewegen bij hun dagelijkse activiteiten, bijvoorbeeld door lopend of met de fiets naar school te gaan, boodschappen te doen, met elkaar af te spreken en elkaar te ontmoeten. Daarom maken we werk van een beweegvriendelijk ingerichte openbare

ruimte bij de herinrichting van bestaande wijken of de ontwikkeling van nieuwe wijken. Bij de inrichting van de openbare ruimte kijken we hoe de totale inrichting ertoe bijdraagt dat mensen meer in beweging komen en elkaar kunnen ontmoeten. Voorbeelden hiervan zijn een aantrekkelijke en veilige padenstructuur, bankjes bij elkaar en de toevoeging van watertappunten. Dit vraagt bij iedere ontwikkeling om maatwerk.

We zorgen ervoor dat Utrechters in iedere wijk binnen 10 minuten loop- of fietsafstand kunnen sporten en bewegen in de openbare ruimte. Daarvoor investeren we in routes en specifieke sport- en beweegplekken en zorgen we ervoor dat andere plekken in de openbare ruimte, zoals (school)pleinen, parken en waterstructuren, ook geschikt, uitnodigend en uitdagend zijn om te sporten en te bewegen. We zien kansen om sport- en speelplekken te combineren, zodat verschillende leeftijdsgroepen samen komen, waardoor levendige plekken ontstaan waar Utrechters elkaar ontmoeten. We denken niet alleen aan individuele inwoners, maar ook aan gebruik door andere partijen als sport- en beweegaanbieders en scholen. Hiervoor benutten we ook creatieve vormen die uitnodigen om te bewegen, zoals een hinkelpad, een klimwand of een aantrekkelijke trap.

We werken aan dit alles vanuit een brede aanpak sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte en maken waar mogelijk combinaties met andere opgaven, zoals groen. De afgelopen jaren zijn met bijdragen van onder meer SportUtrecht, communities, gebruikers en inwoners en private partijen al veel mooie sport- en beweegplekken gerealiseerd. Goede voorbeelden zijn de 3x3 basketbalvelden bij het Leidsche Rijncollege en in het Tolsteegplantsoen, de pumptrack in Park Ruigenhoek, het skatepark in Leidsche Rijn, het mountainbikeparcours in het Nedereindse park en calisthenicsparken op meerdere locaties. De spreiding over de stad is nog niet evenwichtig en het aanbod is op sommige plekken eenzijdig en sluit niet altijd aan bij de behoeften van inwoners. Daarom maken we een inventarisatie op basis waarvan we aanpassingen kunnen doen. We weten dat het belangrijk is dat plekken toegankelijk, mooi en goed onderhouden zijn. Wanneer ze goed zichtbaar zijn, centraal in de wijk liggen en onderdeel zijn van de wijkinfrastructuur, zorgt dat voor veiligheid en vindbaarheid. Hierdoor gaan mensen de plekken ook daadwerkelijk gebruiken. We geven prioriteit aan buurten waar de sport- en beweegdeelname achterblijft.

> “We hebben een appgroep waarin we afspreken hoe laat en waar we gaan basketballen. Je kunt daarbij aansluiten wanneer je wilt en iedereen is welkom.”

Ruimte voor urban sports
Urban sports worden steeds populairder, vooral onder jongeren. Het zijn sporten die zich met name afspelen in een stedelijke omgeving. Freerunning, 3x3 basketbal, skaten en calisthenics zijn hier goede voorbeelden van. Urban sports krijgen meer ruimte en zichtbaarheid. We hebben aandacht voor deze sporten bij de inrichting van de openbare ruimte. De komende periode verkennen we de mogelijkheden voor realisatie van (overdekte) accommodaties voor urban sports.

De grens tussen sport en cultuur vervaagt. Urban Sports en Street Culture in brede zin zijn nauw met elkaar verbonden. Op steeds meer plekken in de stad ontstaan initiatieven waarbij urban sports gecombineerd worden met vormen van cultuur. Hiphop, streetdance en breakdance zijn hier goede voorbeelden van. Samen met de communities in de stad versterken we deze verbindingen en benutten de kansen om samen aantrekkelijke plekken in te richten.

4.3.3 Benutten van brede waarde van sportaccommodaties voor stad, wijk en buurt

Onze sportaccommodaties zijn de thuisbasis voor sport- en beweegaanbieders in de stad. Zij organiseren daar wedstrijden, trainingen en andere activiteiten en soms ook sociale activiteiten voor niet-leden. Wij denken dat onze sportaccommodaties een nog grotere maatschappelijke waarde kunnen hebben. We hebben hiervoor de kansen in beeld gebracht. Om die op een goede manier te kunnen benutten, zijn extra middelen nodig, bijvoorbeeld voor extra onderhoud, inzet van extra beheerders en veiligheidsmaatregelen. Wanneer extra middelen beschikbaar komen, kunnen we deze potentie alsnog benutten.

Sportparken als centrale plekken voor sport, beweging en ontmoeting

We willen sportparken gebruiken als plekken waar Utrechters samenkomen om te sporten, te bewegen en elkaar te ontmoeten, ook als zij geen lid zijn van een vereniging. Daarom hebben we de ambitie om op verschillende plekken in de stad sportparken open te stellen voor breder gebruik. Dit doen we op basis van de lokale behoeften en mogelijkheden en altijd in afstemming met de vaste gebruikers van de sportparken. Dat kan bijvoorbeeld door clubhuizen meer te benutten voor ontmoeting en buurtactiviteiten, velden beschikbaar te stellen voor de buurt, doorgaande (hardloop)routes aan te leggen op sportparken en door openbare sport- en beweeginrichting toe te voegen zoals een calisthenicspark, een pannaveld of een 3x3 basketbalveld. Sportparken en openbare ruimte gaan dan naadloos in elkaar over, en zo versterken we de connectie tussen ongebonden sporters en sportverenigingen. Goede bereikbaarheid, veiligheid en toegankelijkheid van sportvoorzieningen in de stad zijn hierbij belangrijk. Gezien de huidige (financiële) situatie gaan we de komende tijd niet actief bestaande sportparken openstellen. Bij herontwikkeling van sportparken of realisatie van nieuwe sportparken nemen we dit als uitgangspunt mee in de planvorming. Op de sportparken Maarschalkerweerd-Noord en Zuilense Vecht zetten we hierin al de eerste stappen, onder andere door de realisatie van een openbaar toegankelijk beweeglint op sportpark Zuilense Vecht. Het breder gebruiken van sportparken past niet altijd in bestemmingsplannen, dus bij het actualiseren daarvan verkennen we de mogelijkheden om de bredere buurtfunctie te vergroten.

Maatschappelijke hotspots

We zetten in op breder gebruik van sportparken door onze maatschappelijke partners. We bieden professionele ondersteuning op sportparken, omdat we de vrijwilligers niet te veel willen belasten. Dit doen we in (de omgeving van) kwetsbare buurten die potentie hebben om bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen in de buurt. Hiermee vergroten we ook de vitaliteit van de sport- en beweegaanbieders op die sportparken. Deze periode starten we met een pilot op een of meer van de volgende sportparken: Vechtzoom, De Dreef, Zuilense Vecht, Thorbeckelaan en Papendorp. Als blijkt dat de maatschappelijke activiteiten ervoor zorgen dat veldcapaciteit onder druk komt te staan, dan nemen we dit mee in de prioritering voor het omzetten van natuurgrasvelden naar kunstgras. Het afwegingskader kunstgras biedt de ruimte voor ongelijk investeren voor gelijke kansen.
Reguliere verenigingsactiviteiten zoals trainingen of wedstrijden, onderwijsgebruik en gebruik door buitenschoolse opvang worden niet belemmerd door deze aanvullende programmering en vrij gebruik door buurtbewoners. Zo blijven verenigingen vitaal en draagt breder maatschappelijk gebruik van onze sportaccommodaties bij aan onze ambitie alle Utrechters een leven lang te laten sporten en bewegen.

We zien kansen om sportparken beter te benutten voor activiteiten van onze maatschappelijke partners in de wijk, zoals SportUtrecht, het jongerenwerk, sociale makelaars & beheerders en de buurtteams. Veel van deze activiteiten vinden plaats op momenten dat sportaccommodaties niet of minder gebruikt worden. Om te stimuleren dat de partners vaker gebruik maken van sportaccommodaties, overwegen we die op onderbezette momenten tegen een maatschappelijk 0-tarief aan te bieden. Wanneer we de beschikking hebben over extra middelen, beginnen we hiermee bij buitensportaccommodaties in de (omgeving van) kwetsbare buurten, in afstemming met de betrokken sportverenigingen. Daarna kijken we op basis van ervaringen of er kansen liggen voor uitbreiding naar de rest van de stad en onze binnensportaccommodaties. In dat geval verkennen we met onze sociale partners hoe we dit voor partijen en inwoners laagdrempelig kunnen maken en houden. We vinden het belangrijk dat deze activiteiten elkaar versterken en maatschappelijke meerwaarde hebben voor de wijk.

Belangrijkste inzet voor de komende jaren uitgelicht:

- Uitbreiding sport- en beweegvoorzieningen conform het programma zoals opgenomen in het MPR;
- Optimaal benutten van de beschikbare ruimte door te sturen op efficiënt gebruik van sportaccommodaties op zoveel mogelijk momenten in de week én het delen van ruimte waar nodig;
- Verdeling zwembadwatercapaciteit en personeel door voorrang te geven aan diplomazwemmen voor kinderen en verenigingsactiviteiten;
- Zelfbeheer binnen sportaccommodaties;
- Een stedelijke planning voor sportaccommodaties;
- Het uitplaatsen van bepaalde sporten met een regionale functie;
- Beweegvriendelijk en sportief inrichten van openbare ruimte;
- Urban sports en waar mogelijk in combinatie met street culture;
- Sportparken benutten als centrale plek in de buurt/ wijk bij de herontwikkeling en bouw van sportparken;
- Een pilot voor professionele ondersteuning op een of meer van de sportparken Vechtzoom, De Dreef, Zuilense Vecht, Thorbeckelaan en Papendorp om de maatschappelijke waarde van de sportparken te vergroten en de vitaliteit van de sport- en beweegaanbieders daar te vergroten.

Als er meer middelen beschikbaar zijn en/of komen, zetten we ook in op:

- Aanvullende programmering bij zwembaden;
- Extra uitbreiding sport- en beweegaccommodaties bovenop de huidige programmering in MPR, in eerste instantie de uitbreiding van veldcapaciteit bij Maarschalkerweerd-Noord en Nieuw-Welgelegen;
- Brede openstelling van bestaande sportparken als centrale plek in de buurt/ wijk;
- Maatschappelijk 0-tarief;
- Uitbreiding van professionele ondersteuning op meer sportparken om de maatschappelijk waarde van sportparken te vergroten en de vitaliteit van de sport- en beweegaanbieders daar te vergroten.

C Monitoren, sturen en verantwoorden

1. Indicatoren

In dit hoofdstuk omschrijven we de indicatoren, risico's, financiën en de verantwoording over de nota.

In deze paragraaf staat centraal hoe we zicht houden op de voortgang van het beleid en dus hoe we de monitoring gaan vormgeven. We monitoren zodat we op basis van data en informatie tussentijds kunnen bijsturen en verantwoording kunnen afleggen over onze activiteiten en de behaalde resultaten.

We werken volgens het Utrechts Sturingsmodel. De ambitie om voor alle Utrechters een leven lang sporten en bewegen mogelijk te maken is een complexe opgave en raakt aan verschillende andere thema's, zoals gezondheid, inclusie en ruimte. We werken daarom samen met andere beleidsafdelingen en partners in de stad. We volgen hoe het gaat door verschillende bronnen van informatie te combineren.

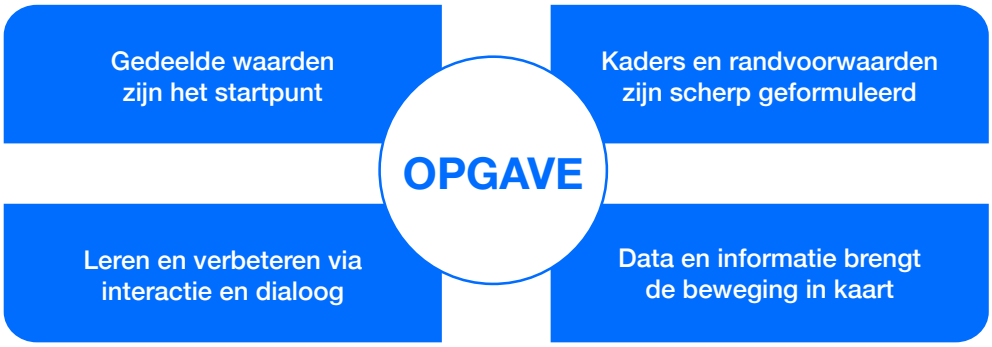

Naast het volgen van indicatoren, benutten we informatie uit literatuuronderzoek. Daarnaast benutten we andere bronnen, zoals gesprekken met de stad, om gezamenlijk de beweging in kaart te brengen, te duiden en waar nodig bij te sturen. We monitoren op hoofdlijnen de effecten van het beleid. In het uitvoeringsprogramma zoomen we verder in, kijken we hoe verschillende groepen zich ontwikkelen en monitoren we prestatie-indicatoren. Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is dat we streefwaarden voor de effectindicatoren van deze nota formuleren.

Om de voortgang van de doelstellingen te monitoren, maken we zoveel mogelijk gebruik van de beschikbare data en informatie. Sommige indicatoren zijn echter nieuw en hebben nog geen resultaat uit het verleden. Daar waar het wel het geval is, staat de uitkomst van de meest recente meting bij de indicator. De komende periode zullen we de precieze invulling van monitoring verder uitwerken en bepalen hoe we hierover rapporteren en communiceren.

We werken toe naar een periodiek vierjaarlijks sport- en beweegdeelname-onderzoek, waarin meer ruimte is om verdieping te zoeken en de verschillende facetten van sport en bewegen in kaart te brengen en te volgen. Dit onderzoek combineren we met een vierjaarlijks onderzoek naar ruimte voor sport. Deze resultaten duiden we met sport- en beweegaanbieders, de sociale basis partners en andere partijen in de stad. Om de enquêtedruk onder inwoners te beperken, sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande onderzoeken. Zo wordt de huidige Inwonersenquête op een aantal vragen aangepast.

Indicatoren

Hoofddoelstellingen	Effectindicator (bron)	0-meting (jaartal)	Vervolgmeting	Begroting ja/nee
1. In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven.	**Wekelijks sporten**			
	Sportdeelname onder het jongste kind (0-4 jaar)[1]	-	-	nee
	% kinderen dat tenminste 1 keer per week sport bij een sportvereniging of bij een naschoolse sport- of beweeg-activiteit in de buurt of op school (Jeugdmonitor Utrecht)[2]	87% (2023)	Najaar 2025, tweejaarlijks	ja
	% jongeren dat minimaal één keer per week sport bij een sportclub, vereniging of sportschool (Gezondheidsmonitor Jeugd)[3]	80% (2023)	Najaar 2025, tweejaarlijks	ja
	% inwoners (18+) dat ten minste een keer per week sport (Gezondheids-monitor Volwassenen en Ouderen)[4]	67% (2022)	Najaar 2024, tweejaarlijks	nee
	% ouderen (65+) dat tenminste een keer per week sport (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen)[5]	39% (2022)	Najaar 2024, tweejaarlijks	nee
	Voldoen aan beweegrichtlijn[6]			
	Lichamelijke activiteit en het zitgedrag bij 0- tot en met 4-jarigen (naar het beweeg-advies van de Gezondheidsraad)[7]	-	-	nee
	% kinderen dat minimaal een uur per dag beweegt (Jeugdmonitor Utrecht)[2]	85% (2023)	Najaar 2025, tweejaarlijks	ja
	% jongeren dat minimaal een uur per dag beweegt op vijf of meer dagen per week (Gezondheidsmonitor Jeugd)[3]	48% (2023)	Najaar 2025, tweejaarlijks	ja

1 Wordt uitgewerkt in een kwalitatieve meting in samenwerking met Volksgezondheid.
2 Dit betreft een meting onder kinderen van groep 7 en 8 van de basisschool.
3 Dit betreft een meting onder jongeren van klas 2 en 4 van de middelbare school.
4 Dit betreft inwoners van 18 jaar en ouder (inclusief ouderen 65+). De groep ouderen wordt ook apart gepresenteerd.
5 De beweegrichtlijn is anders voor de verschillende leeftijdsgroepen. Zie Beweegrichtlijnen 2017 | Advies | Gezondheidsraad en Beweegadvies voor kinderen van nul tot en met vier jaar | Preventie | Gezondheidsraad.
6 Wordt uitgewerkt in samenwerking met Volksgezondheid.
7 Deze indicatoren worden op dit moment nog niet gemeten. Er is dus geen resultaat uit het verleden bekend. We werken een plan uit om deze informatie zoveel mogelijk op te halen uit bestaande onderzoeken.

Hoofddoelstellingen	Effectindicator (bron)	0-meting (jaartal)	Vervolgmeting	Begroting ja/nee
	% inwoners (18+) dat voldoet aan de beweegnorm (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen)[4]	56% (2022)	Najaar 2024, tweejaarlijks	nee
	% ouderen (65+) dat voldoet aan de beweegnorm (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen)[4]	40% (2022)	Najaar 2024, tweejaarlijks	nee
	Zwemdiploma			
	% kinderen met een zwemdiploma (Jeugdmonitor Utrecht)[2]	96% (2023)	Najaar 2025, tweejaarlijks	nee
	% kinderen met zwemdiploma a, b en c (Jeugdmonitor Utrecht)[2]	46% (2023)	Najaar 2025, tweejaarlijks	nee
2. In 2032 heeft Utrecht een vitaal en passend sport- en beweegaanbod.				
	Tevredenheid over sport- en beweegaanbod in de stad (activiteiten)[7]	-	-	ja
	Vitaliteit van sport – en beweeg-aanbieders in de stad[8]	-	-	nee
3. In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoor-zieningen aan bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters.				
	Tevredenheid sportaccommodaties[7]	-	-	ja
	Tevredenheid sport- en beweeg-voorzieningen in de openbare ruimte[7]	-	-	ja
	Bezettingsgraad gemeentelijke[9] sportaccommodaties	-	-	nee
	Toegankelijkheid sportaccomodaties[7]	-	-	nee

8 Wordt uitgewerkt in samenwerking met SportUtrecht, die een vitaliteitsscan houdt onder sportverenigingen.

9 Er zijn cijfers beschikbaar over bezettingsgraden en bezoekersaantallen van met name binnensportaccommodaties en zwembaden. Deze geven wel een beeld van in hoeverre deze gereserveerd zijn door gebruikers, maar niet hoe intensief de sportaccommodaties daadwerkelijk gebruikt worden. We benutten de komende periode daarom om te kijken of we deze cijfers kunnen concretiseren.

2. Risico's

In deze paragraaf omschrijven we de belangrijkste risico's, belemmeringen en aandachtspunten. Hierbij geven we ook aan welke maatregelen we nemen.

Risico-omschrijving	Toelichting	Maatregelen
Utrechters sporten en bewegen minder door een tekort aan sportvoorzieningen en/of oplopende wachtlijsten.	De groeiende stad leidt tot druk op de beschikbare ruimte, middelen en voorzieningen. We zijn afhankelijk van andere ruimtelijke ontwikkelingen in de stad en de beschikbaarheid van financiële middelen. Soms zijn we ook afhankelijk van private partijen of ze mee willen werken aan uitbreiding van sportvoorzieningen of die capaciteit beschikbaar stellen aan sport- en beweegaanbieders en scholen. Het risico bestaat dat zij daarmee stoppen, waardoor de druk op ruimte voor sport en bewegen toeneemt. Er zullen integrale afwegingen gemaakt moeten worden waar ruimte en middelen aan worden besteed. We hebben nu al een tekort aan sportvoorzieningen. Het risico is dat dit tekort alleen maar verder toeneemt. Ook de financiële mogelijkheden zijn beperkt. Voor de benodigde uitbreiding is nu nog niet alle financiële dekking geregeld. Als we die in deze beleidsperiode niet vinden, kunnen we niet voldoende uitbreiden. Deze risico's gelden ook voor sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte en ruimte voor commerciële sport- en beweegaanbieders. Dit zal ertoe leiden dat wachtlijsten verder oplopen en mogelijk inwoners afhaken, dus minder sporten en bewegen.	We monitoren de behoefte aan sportvoorzieningen iedere vier jaar en stellen op basis daarvan een stedelijke programmering op voor benodigde sportaccommodaties in de stad. Onderdeel daarvan is dat we blijven kijken naar mogelijke uitbreidingslocaties voor sportvoorzieningen en dat we kaders opstellen op basis waarvan we de beschikbare middelen inzetten. Ook verwerving van grond of private accommodaties zijn hierbij mogelijkheden. Omdat het groeikader onvoldoende financiële ruimte biedt kijken we ook naar andere financieringsbronnen, waaronder Rijkssubsidies. Ook kijken we naar de mogelijkheden om bij gebiedsontwikkelingen eenmalige inpassingskosten voor sportvoorzieningen op te nemen in de GREX. We zetten daarnaast in op efficiënt, multifunctioneel en medegebruik van bestaande voorzieningen. De mogelijk hogere kosten daarvan nemen we mee in de stedelijke planning. Op basis van deze planning doen we voorstellen binnen de systematiek van de P&C cyclus.

Risico-omschrijving	Toelichting	Maatregelen
Utrechters gaan niet meer sporten en bewegen omdat ons beleid minder invloed heeft dan verondersteld.	Sport- en beweegdeelname is voor een groot deel afhankelijk van de uitdagingen in het leven van Utrechters. Vanuit sport- en beweegbeleid hebben we daar beperkt invloed op. Op specifiek het onderdeel bewegen is de invloed nog kleiner, omdat dit veel verder gaat dan alleen sportief bewegen. Denk aan tuinieren, woon- werkverkeer, stofzuigen, traplopen, etc.	Samen met onze partners in de buurt, zoals SportUtrecht, sociale basispartners, onderwijs, huisartsen, etc., blijven we drempels, uitdagingen en behoeften in beeld brengen en ontwikkelen op basis daarvan passend sport- en beweegaanbod, zodat zoveel mogelijk mensen de kans wordt gegeven om mee te doen. We kijken waar we de synergie tussen sportief bewegen en functioneel bewegen kunnen vergroten.
De groep Utrechters die achterblijft in sport- en beweegdeelname wordt groter en/of de vitaliteit van sport- en beweegaanbieders gaat achteruit.	We hebben niet voldoende capaciteit en middelen om intensief in te zetten op alle doelgroepen en op alle sport- en beweegaanbieders in de stad die dit nodig hebben. Sport en bewegen heeft een preventieve werking voor alle inwoners van de stad en kan zorgkosten op termijn verlagen. We kunnen daar alleen in de breedte op inzetten wanneer daarvoor voldoende middelen beschikbaar zijn. We moeten keuzes maken en onze beperkte middelen nog gerichter inzetten. Dit leidt ertoe dat we niet alle groepen in de stad kunnen bedienen. Voor aanbieders geldt dat we niet alleen inzetten op sportverenigingen, maar ook op communities en commerciële aanbieders. We prioriteren op proactieve ondersteuning van SportUtrecht bij aanbieders die de gekozen doelgroepen bereiken. Het risico is dat sommige aanbieders daardoor minder ondersteuning krijgen en hun vitaliteit mogelijk achteruit gaat.	We monitoren welke groepen inwoners een achterstand in sport- en beweegdeelname hebben en passen onze inzet en keuzes aan, op het moment dat middelen beschikbaar komen. We zetten op operationeel en strategisch niveau in om sport en bewegen in te zetten voor maatschappelijke vraagstukken en binnen de zorg. We kijken hierbij ook naar de kansen die er liggen in de hervormingen binnen het sociaal domein en in de samenwerking met zorgpartijen om zorgmiddelen in te zetten voor preventie.

Risico-omschrijving	Toelichting	Maatregelen
We kunnen minder inzetten op sport en bewegen in de stad als rijksbijdrage (deels) wegvalt.	Een deel van ons huidige sportprogramma wordt al lange tijd gecompenseerd vanuit Rijksmiddelen, waaronder de inzet van buurtsportcoaches, het Sportakkoord en de SPUK stimulering sport (BTW-compensatie). Wanneer deze middelen wegvallen, heeft dit gevolgen voor de inzet van SportUtrecht in de stad en voor de huidige programmering in onze accommodaties en zwembaden.	Lobby met andere gemeenten, VSG en VNG richting het Rijk.
Minder Utrechters sporten en bewegen omdat het voor hen te duur wordt.	Stijgende alledaagse prijzen en kosten zorgen er mogelijk voor dat mensen niet meer deel kunnen nemen aan sport- en beweegactiviteiten bij sport- en beweegaanbieders, waardoor sport- en beweegdeelname in de stad terugloopt, vooral bij mensen met een laag inkomen of middeninkomen. Onze geplande tariefsverhoging voor gemeentelijke sportaccommodaties beïnvloedt de betaalbaarheid van sport en bewegen. Als hierdoor onze accommodaties minder gehuurd worden, leidt dit tot minder beschikbare middelen om te werken aan het sportlandschap. Voorlopig is het voornemen van het huidige kabinet om de BTW op sport- en beweegactiviteiten te verhogen van de baan, maar een zekere mate van onzekerheid op dit onderwerp blijft.	We nemen verschillende maatregelen om de betaalbaarheid voor mensen met een laag inkomen te vergroten (zie hoofdstuk 4.1.2). Via SportUtrecht, DOCK, JoU en andere initiatieven in de stad bieden we inwoners van kwetsbare buurten mogelijkheden om deel te nemen aan laagdrempelig sport- en beweegaanbod. Voor de verzachting van de tariefsverhoging bij gemeentelijke sportaccommodaties voor kwetsbare doelgroepen is €5 mln. beschikbaar gesteld. Uitwerking over de besteding hiervan zal in de periode tot 2027 plaatsvinden.
Sportaccommodaties kunnen niet gerealiseerd worden vanwege netcongestie	Geplande accommodaties kunnen niet gerealiseerd worden omdat ze niet aangesloten kunnen worden op het stroomnet.	Netcongestie is landelijk en voor Utrecht een groot probleem. Sportaccommodaties kenmerken zich door veel verbruik van stroom waarvoor nu geen aansluiting wordt verkregen. We sluiten aan bij de gemeentebrede aanpak om netcongestie op te lossen. We vragen daarbij aandacht om tijdelijk gebruik te kunnen maken van andere energieaansluitingen om de noodzakelijke uitbreiding van sportaccommodaties mogelijk te maken.

Risico-omschrijving	Toelichting	Maatregelen
Vitaliteit van sport- en beweegaanbieders komt onder druk door gebrek aan voldoende kader.	Mede door toenemende regeldruk en een krappe arbeidsmarkt is het moeilijk voor sport- en beweegaanbieders om voldoende gekwalificeerd kader te vinden en te behouden. Het gaat hier bijvoorbeeld om voldoende bestuurders, vrijwilligers en trainers. Dit heeft mogelijk nadelige gevolgen voor het sport- en beweegaanbod in de stad. Dit leidt mogelijk tot een lagere sport- en beweegdeelname.	Met SportUtrecht, sportbonden en andere partners brengen we de omvang van dit risico in beeld en helpen we sport- en beweegaanbieders om kader te vinden en te binden en hoe zij om kunnen gaan met toenemende complexiteit van wet- en regelgeving. Hierbij maken we ook gebruik van opleidingsmogelijkheden die bijvoorbeeld sportbonden bieden voor bestuurders, vrijwilligers en trainers.
Maatschappelijke meerwaarde van sport en bewegen wordt onvoldoende benut.	Vanuit de gemeente vragen we sport- en beweegaanbieders een bijdrage te leveren aan maatschappelijke opgaven, waaronder een positieve sportcultuur. Voor sommige aanbieders kan het gevoel ontstaan dat we hen overvragen. Als zij daardoor afhaken, behalen we onze doelstellingen niet.	We nemen deze onderwerpen mee in reguliere ondersteuningstrajecten, zodat we sport- en beweegaanbieders zo min mogelijk extra belasten. We verkennen daarnaast professionele ondersteuning op sportparken in de (omgeving van) kwetsbare buurten die potentie hebben om bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen in de buurt.

3. Financiën

3.1 Budgetten

De meerjarenbegroting voor het programma sport bestaat uit drie programmadoelstellingen. In onderstaande tabel maken we per programmadoelstelling onderscheid in het budget dat meerjarig benodigd is voor de uitvoering van deze beleidsnota, het deel van het budget waar al dekking voor is binnen de bestaande programmabegroting en de inkomsten die de gemeente Utrecht de komende jaren verwacht te genereren van derden. Bij de totstandkoming van de nota en de opbouw van de begroting is uitgegaan van bestaande (krappe) financiële kaders. Hierbinnen zijn beleidskeuzes gemaakt en is aangegeven welk aanvullend beleid niet mogelijk is vanwege de onzekerheid van aanvullende financiële middelen. De nota biedt de ruimte om meer te kunnen doen als daar financiering voor is. We zetten pas in op de onderdelen waarvoor nu niet gekozen is, wanneer daar extra middelen voor beschikbaar zijn. Het merendeel van de kosten wordt gedekt binnen het programma sport. Investeringen in sport- en beweeginrichting in de openbare ruimte worden gedaan vanuit het deelprogramma sport, spelen en bewegen in de openbare ruimte onder de hoofddoelstelling van een Levendige en Gezonde stad. De hiervoor beschikbare budgetten vallen onder het beleids-programma aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed.

Programma : 'Sport en bewegen, de basis voor een gezond Utrecht!'

*Bedragen in euro's (*1.000). Bedragen zijn inclusief inkomsten SPUKS en afgerond op 10.000*

	2025	2026	2027	2028	Structureel
Doelstelling 1: In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven	4.340	4.440	4.440	4.440	4.440
Doelstelling 2: heeft Utrecht een vitaal en passend sport- en beweegaanbod	1.610	1.510	1.510	1.510	1.510
Doelstelling 3: In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoorzieningen aan bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters	46.080	42.090	45.560	43.730	43.730
Doelstelling 3: Niet verwerkt potentieel tekort		1-2 Mln.	PM	PM	PM
A - Totaal benodigd budget	**52.030**	**48.040**	**51.510**	**49.680**	**49.680**

Reeds in begroting gedekt

*Bedragen in euro's (*1.000). Bedragen zijn indicatief en afgerond op 1.000*

	2025	2026	2027	2028	Structureel
Doelstelling 1: In 2032 sporten en bewegen meer Utrechters waarbij we vooral aandacht hebben voor groepen die hierin achterblijven.	3.210	3.310	3.310	3.310	3.310
Doelstelling 2: In 2032 heeft Utrecht een vitaal en passend sport- en beweegaanbod	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
Doelstelling 3: In 2032 sluiten onze sport- en beweegvoorzieningen aan bij de groei van de stad en de behoeften van Utrechters	30.820	26.830	29.220	27.390	27.390
B - Reeds in begroting gedekt	**35.130**	**31.240**	**33.630**	**31.800**	**31.800**

Bijdragen van derden

*Bedragen in euro's (*1.000). Bedragen zijn indicatief en afgerond op 1.000*

	2025	2026	2027	2028	Structureel
SPUK Regelingen	3.250	3.150	3.150	3.150	3.150
Inkomsten gebruikers	13.650	13.650	14.730	14.730	14.730
C - Bijdragen van derden	**16.900**	**16.800**	**17.880**	**17.880**	**17.880**

Resultaat: A-(B+C)

	2025	2026	2027	2028	Structureel
Resultaat: A-(B+C)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2 Context, duiding en kansen

We ontwikkelen deze nota Sport en bewegen op een moment dat de gemeentelijke begroting zich in financieel zwaar weer bevindt. We zien dat de financiële positie van de gemeente continu onze aandacht vraagt en dat op het gebied van sport en bewegen de effecten hiervan voelbaar zijn. Zo is bij de Voorjaarsnota 2024 de geplande sporthal in Vleuten geschrapt en is de realisatie van extra veldcapaciteit Maarschalkerweerd-Noord voorlopig uitgesteld. Ook is de realisatie van het nieuwe zwembad Máximapark uitgesteld. Daarnaast gaan tarieven voor gemeentelijke sportaccommodaties en OZB omhoog vanaf 2027.

Sport- en beweegstimulering en de ondersteuning van sport- en beweegaanbieders
Voor sport- en beweegstimulering en de ondersteuning van sport- en beweegaanbieders zien we dat ons budget niet meegroeit met de groei van de stad. Naar verwachting komen er in de periode t/m 2032 45.000 inwoners bij. In 2026 loopt ons budget terug doordat we in totaal € 96.000 minder vanuit het Rijk ontvangen voor het Sportakkoord en de brede regeling combinatiefuncties. Hoewel daarvoor in de Rijksbegroting structureel middelen zijn opgenomen, hebben we formeel nog geen uitsluitsel over de hoogte van de bijdrage. Het nieuwe kabinet heeft besloten om 10% te bezuinigen op de brede SPUK sport vanaf 2026. Wat dit precies betekent voor de bijdrage vanuit het Rijk is nu nog niet duidelijk. De nu opgenomen bijdragen vanuit het Rijk voor de periode na 2026 kan als gevolg daarvan nog veranderen. Ook is bij de Voorjaarsnota 2024 besloten € 20.000 - € 40.000 te bezuinigen op de bijdrage aan SportUtrecht ten gunste van de Verkeerstuin. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat we scherpe keuzes moeten maken.

We zien kansen om meer doelgroepen te bereiken die een achterstand hebben in sport- en beweegdeelname en om breder in te zetten op de preventieve waarde en gemeenschapskracht van sport en bewegen. Maar het is wel nodig hiervoor aanvullende middelen beschikbaar te stellen, bijvoorbeeld vanuit andere beleidsdomeinen, het Rijk, zorgverzekeraars, publiek-private samenwerking en fondsen. Hierop zetten we strategisch in, maar zolang we geen extra middelen hebben, is bredere inzet niet mogelijk.

Beheer en exploitatie gemeentelijke sportvoorzieningen
We zien dat exploitatie en beheer van onze sportvoorzieningen de laatste jaren onder druk staat als gevolg van onder meer de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne. Dit heeft onder meer geleid tot lagere bezoekersaantallen bij onze zwembaden en hogere energiekosten. Daarnaast hebben we, mede door een hoog ziekteverzuim, hoge inhuurkosten. Met de sturing op een lager gemeentebreed inhuurplafond kan het zijn dat er beheersmaatregelen genomen moeten worden ten aanzien van programmering. Vanaf 2026 valt er € 2,6 mln. incidenteel energiebudget weg. Bij de Voorjaarsnota 2024 is besloten tot een taakstelling van € 1 mln. in het kader van de Utrechtse Bezuinigingsalternatieven (UBA), waaronder een tariefsverhoging voor de gemeentelijke sportaccommodaties per 2027. Hierbij is € 5 mln. beschikbaar gesteld om de tariefsverhoging te verzachten voor kwetsbare doelgroepen, de uitwerking hiervan moet nog plaatsvinden. De tariefsverhoging is een risico ten aanzien van de inkomsten.

Op basis van de realisatie in 2024 en hierboven genoemde financiële ontwikkelingen, voorzien we per 2026 mogelijk een tekort van € 1 á 2 mln. om de gewenste programmering en exploitatie te draaien. Dit is nog afhankelijk van verschillende factoren, waaronder energieprijzen, toekomst van SPUK BTW compensatie (niet beïnvloedbaar), of bijvoorbeeld opbrengsten via de zwembaden (beïnvloedbaar). Vanwege dit dreigende financiële tekort kiezen we er nu voor om slechts minimaal in te zetten op een aantal kansrijke maatregelen om de bredere maatschappelijke waarde van sportaccommodaties te benutten. Wanneer de situatie de komende jaren verbetert, kunnen we deze potentie alsnog sterker benutten. Het is nodig om nader onderzoek te verrichten naar dit mogelijke financiële tekort en vervolgens beheersmaatregelen in gang te zetten om dit af te wenden. We werken toe naar voorstellen hiervoor die we inbrengen bij de Voorjaarsnota 2026 indien in gang gezette maatregelen niet leiden tot het gewenste effect.

Groot onderhoud, vervanging en uitbreiding gemeentelijke sportaccommodaties
Er is een schaarste aan ruimte en middelen in de stad. Dit geldt ook voor sport- en beweegaccommodaties. In het MPR is programmering van de uitbreiding van sport- en beweegaccommodaties voor uitbreiding opgenomen.

Uitbreiding met sportvelden is slechts beperkt mogelijk, omdat er nauwelijks locaties beschikbaar zijn. De locaties die gevonden zijn, zijn vaak alleen mogelijk door verplaatsingen, verwervingen en aanpassingen op het gebied van bijvoorbeeld infrastructuur, groen en inrichting van het gebied. De dekking voor deze inpassingskosten was eerder niet voorzien en zorgt nu voor veel druk op het beschikbare budget in het MPR. Ook worden door het ontbreken van middelen uitbreidingen uitgesteld of geschrapt. Zo is de bouw van Sporthal Vleuten komen te vervallen en zijn investeringen uitgesteld voor zwembad Máximapark en de aanleg van sportvelden in Maarschalkerweerd Noord. De financieringssystematiek voor het MPR gaat uit van een zoektocht naar ruimte en uitbreidingsplannen voor de langere termijn als basis voor realistische financieringsaanvragen voor de toekomst. Dit betekent dat we in de komende beleidsperiode strategisch inzetten op het vinden van ruimte en het in beeld brengen welke investeringen op termijn nodig zijn, inclusief de prioritering hiervan. Bij het zoeken naar ruimte zetten we ook strategisch in op ruimte voor niet-gemeentelijke sport- en beweegaccommodaties.

Vanaf 2026 wordt binnen het MPR een (verlaagd) investeringsplafond gehanteerd. We onderzoeken wat dit betekent voor mogelijke investeringen in sport- en beweegaccommodaties. Voor gepland groot onderhoud en vervanging van bestaande sport- en beweegaccommodaties geldt dat daarvoor binnen de begroting voldoende middelen zijn opgenomen tot en met 2032. Met de huidige inzichten zijn er net voldoende middelen om zwembad Den Hommel in 2032 te vervangen. Indien zich bij het onderhoud en vervanging van bestaande accommodaties tegenvallers voordoen (prijsstijgingen in de markt, oplossingen voor netcongestie, hoge gemeentelijke ambities) kunnen die middelen ook ontoereikend worden. Op langere termijn zien we sowieso uitdagingen voor de renovatie van zwembad De Kwakel in 2036, omdat hiervoor op dit moment onvoldoende vervangingsmiddelen beschikbaar zijn. De benodigde dekking voor deze renovatie wordt aankomende jaren verder uitgewerkt.

Sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte
Ook voor het realiseren van sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte zoeken we ruimte. Hier werken we aan binnen de brede aanpak sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte. Hiervoor is structureel budget beschikbaar binnen het beleidsprogramma aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed. Uit dit budget worden, naast sport- en beweeginrichting, ook speelplekken gefinancierd. Er is geen vooraf vastgestelde verdeelsleutel bepaald voor investeringen in sportplekken en speelplekken. Dit varieert jaarlijks op basis van prioritering. Afgesproken is dat voor elke investering structureel 15% aan het budget wordt onttrokken voor structureel beheer en onderhoud.

4. Voortgang en verantwoording

We informeren de raad over de voortgang op doelstellingen en indicatoren van de nota in de jaarlijkse programmabegroting en -verantwoording. Hoe we de ambities en doelstellingen uit de nota realiseren werken we in afstemming met de stad uit in vier uitvoeringsprogramma's, die verschijnen in 2025, 2027, 2029 en 2031. Dit geeft ons de kans de keuzes die we moeten maken te prioriteren en te plannen en om tussentijds bij te sturen waar nodig. Hierdoor is het mogelijk om regelmatig en wendbaar in te spelen op trends, ontwikkelingen, kennis en innovaties die een bijdrage leveren aan onze ambitie en doelstellingen.

De raad ontvangt tweejaarlijks een uitgebreide voortgangsrapportage over de uitvoeringsprogramma's.

D Bijlagen

Samenwerkingsverslag

Doel
Gezond stedelijke leven voor iedereen begint bij ons beleid. Om dat voor elkaar te krijgen, is de samenwerking met Utrechters en partners in de stad essentieel. Om in beeld te brengen wat diverse partijen in Utrecht nodig vinden voor het sport- en beweegbeleid de komende jaren is er gekozen voor de samenwerkingsvorm Peilen. Zo hebben we de inwoners (online), de Utrechtse sportwereld, partners in de stad zoals het onderwijs, sociale basis partners en belangenorganisaties de gelegenheid gegeven om hun behoeften/wensen, kansen en risico's/zorgen met ons te delen voor de totstandkoming van de nota. De resultaten van deze brede peiling en de verwerking hiervan in de nota staan omschreven bij het kopje opbrengsten.

Aanpak

	Fase 1 Peilen	Fase 2 Gezamenlijk ambitie bepalen	Fase 3 Keuzes maken	Fase 4 Terugkoppeling
Periode	**april - juli 2024**	**juli - augustus 2024**	**september - oktober 2024**	**november 2024**
Doel	In beeld brengen van • Wat de behoeften en ervaren drempels zijn om te sporten en bewegen. • Kansen en risico's om zoveel mogelijk Utrechters te laten te sporten en bewegen. • Trends en ontwikkelingen.	Op basis van trends en ontwikkelingen én de uitkomsten van fase 1 zijn de ambitie, doelstellingen, doelgroepen en andere keuzes in beeld gebracht. Deze zijn verwerkt in een concepttekst. De tekst en keuzes zijn getoetst en aangescherpt n.a.v. afstemming met de participanten en collega's van andere beleidsvelden.	We hebben keuzes gemaakt die zoveel tegemoetkomen aan de doelstellingen en die passen binnen het actuele financiële beeld van de gemeente.	In de laatste fase hebben we alle participanten geïnformeerd over de gemaakte keuzes.
Aanpak	• Klankbordgroep samengesteld. • Een op een gesprekken en schriftelijke input vanuit diverse partijen waaronder de Utrechtse sportwereld, partners in de stad en belangenorganisaties. • Digitale peiling onder inwoners via DenkMee.	• Fysieke bijeenkomst op 29 augustus. • Schriftelijke reactiemogelijkheid via de mail.	Op basis van alle inzichten en belangen vanuit de eerste twee fasen zijn binnen de gemeente keuzes gemaakt. Vervolgens zijn deze keuzes getoetst bij vertegen-woordiger en belangenbehartiger SportUtrecht. Andere externe participanten zijn niet betrokken geweest.	• Schriftelijk via de mail. Alle daarop ontvangen vragen en reacties zijn persoonlijk beantwoord en toegelicht. • Informatief inloopmoment voor participanten op 12 november. • Informatieavond met Utrechtse sportwereld op 25 november.

Opbrengsten

Wie betrokken?	Opbrengsten
Utrechtse sportwereld We hebben meer dan 700 sport- en beweegaanbieders in de stad. SportUtrecht heeft formeel de rol als belangenbehartiger en vertegenwoordiger van de Utrechtse sportwereld. Om die rol van belangenbehartiger goed in te kunnen vullen bestaat het zogenoemd 'Utrechts Sportcollectief'. Daarin is een groot deel van sportclubs vertegenwoordigd met de vertegenwoordigers van de diverse sport(tak)netwerken. Niet vertegenwoordigde clubs zijn van harte welkom. De trekkersgroep van het Utrechts SportCollectief is, namens de verschillende sporttaknetwerken in de stad, zelf ook in gesprek geweest met de gemeente. Altijd in afstemming met SportUtrecht, zodat er steeds vanuit één mond is meegedacht en gepraat vanuit het breed Utrechts sportbelang. Het Utrechts SportCollectief heeft in voorbereiding op dit meedenken in een aantal bijeenkomsten een programma opgesteld waarin ze aangeven wat -sport- en beweegaanbieders de komende jaren nodig hebben. Dit programma is als input meegegeven aan de stellers van de nota én vanuit de inhoud van dit programma heeft de trekkersgroep een paar keer aan tafel gezeten over de conceptnota. Een aantal partijen heeft hiernaast schriftelijk input gegeven waaronder Sportcampus Traiectum, Stibus (schaken) en het Utrechtse netwerk zwemmen.	In de gesprekken met de Utrechtse sportwereld is veel input ontvangen die een plek heeft gekregen in de nota. Deze input is op verschillende niveaus. Van vraagstukken op individueel aanbiedersniveau als voldoende vrijwilligers en regeldruk tot aan brede overkoepelende vraagstukken als zorgen over het gebrek aan ruimte voor sport en bewegen in de stad. Een aantal thema's kwam regelmatig terug zoals: • de vitaliteit van sport- en beweegaanbieders, • de (potentiële) meerwaarde van sport en bewegen, • betaalbaarheid voor inwoners én sport- en beweegaanbieders • en het veranderend sport- en beweeglandschap. Vanuit de Utrechtse sportwereld is de oproep gedaan aan de gemeente om gezamenlijk uitdagingen aan te gaan waar de stad voor staat en de energie, innovatieve ideeën en kracht van de sportwereld actief te benutten.
Klankbordgroep Er is een klankbordgroep samengesteld vanuit verschillende organisaties en domeinen die raakvlakken hebben met sport en bewegen. Het doel van deze klankbordgroep was om vanuit diverse perspectieven input te leveren voor de ontwikkeling van de nota en om keuzes en conceptteksten te toetsen. De organisaties: • Mulier instituut • Sterkzorg/ RegiozorgNU • Voetbalclub SVO de Dreef • Netwerk Sleutelpersonen Utrecht • JoU, jongerenwerk • KSU, primair onderwijs • Life goals • SportUtrecht • Sportraad Utrecht: studentensport • DOCK, sociaal makelaars en beheerders	De klankbordgroep gaf aan dat het belangrijk is om duidelijk te formuleren waar we met de nota op inzetten. We kregen de oproep om heldere doelstellingen, doelgroepen en indicatoren te omschrijven én aan te geven wat er verandert ten opzichte van de eerdere situatie. Daar hebben we gehoor aan gegeven. Ze hebben input gegeven op de trends en ontwikkelingen. De deelnemers brachten behoeften en ervaren drempels vanuit diverse perspectieven in én een aantal aandachtspunten werden meegegeven. Meer inzetten op bewegen en meer de preventieve waarde van sport en bewegen te benadrukken zoals gezondheid en samenkomen. Ook kwamen verschillende uitdagingen aan bod, zoals het gebrek aan ruimte voor sport en bewegen en betaalbaarheid. Ook werden kansen benoemd zoals het benutten van de ondernemerschap en gemeenschaps-kracht om meer in te kunnen zetten voor sport en bewegen in Utrecht. Veel suggesties zijn overgenomen in de nota. Gezien de financiële situatie van de gemeente hebben we kansen benoemd, maar kunnen we op een aantal doelgroepen en kansen (nog) niet inzetten. Denk hierbij aan de beweging naar voren waarbij sport en bewegen preventief bijdraagt om zorg te voorkomen.

Wie betrokken?	Opbrengsten
Belangenorganisaties We vinden het belangrijk om met de belangenorganisaties die onze stad rijk is te spreken over de behoeften en ervaren drempels over sport en bewegen vanuit de doelgroepen die zij vertegenwoordigen. We hebben hen gevraagd om hun meningen, ervaringen en ideeën te delen die we benut hebben voor de ontwikkeling van de nota. Een overleg met alle organisaties lukte niet en daarom is besloten om individuele gesprekken te voeren met de organisaties die in gesprek wilden. Er is gesproken met de volgende (belangen)organisaties: • Stichting Asha • U op Leeftijd • Keti Koti 030 • COC Midden-Nederland • De stem van LVB/ de Wilg • Young Minds • Solgu	In de gesprekken met belangenorganisaties werden behoeften en ervaren drempels van verschillende groepen besproken. De ervaren voordelen van sport en bewegen, zoals gezondheid en de sociale waarde, werden benadrukt en er werd opgeroepen om hier meer op in te zetten. Deze sociale waarde om samen te komen, mensen te ontmoeten en kennis te maken met verschillende culturen en manieren om te bewegen. Ons werd gevraagd om oog te hebben voor specifieke behoeften. Het aansluiten op behoeften van inwoners heeft een belangrijke plek gekregen in de doel-stellingen over het aanbod en de voorzieningen in de stad. Op een aantal plekken hebben we de specifieke behoeften van doelgroepen benoemd. Er is een aantal overkoepelende behoeften: zoals laagdrempelig aanbod (dichtbij huis), ander aanbod dan het bestaande aanbod, mee kunnen doen, (sociale) veiligheid, fysieke en sociale toegankelijkheid van het sport- en beweegaanbod en van de voorzieningen en openbare ruimte.
DenkMee DenkMee is de digitale plek van de gemeente Utrecht waar inwoners, ondernemers en organisaties makkelijk online hun mening kunnen geven over plannen voor Utrecht. Via DenkMee hebben we Utrechters in de periode van 25 juni tot en met 14 juli 2024 om input gevraagd. Hiervoor hebben we partners gevraagd om de enquête te verspreiden en ook hebben we extra op sociale media advertenties ingezet om het bereik te vergroten. In totaal hebben 940 personen de enquête ingevuld. De uitkomsten zijn niet representatief voor de stad. Hiermee kunnen we geen uitspraken doen over wat Utrechters vinden, maar het geeft ons wel een beeld en kleuring van de opgehaalde informatie gedurende de peiling.	De opvallendste uitkomsten: • Het merendeel van de respondenten geeft aan dat sporten betaalbaar is. • Meer dan de helft vindt dat er voldoende sportaanbod is. • Driekwart weet waar ze moeten zijn om te sporten of bewegen. • We kregen wisselende reacties op de vraag of er voldoende aanbod is en de tevredenheid over het aanbod van sport en bewegen in de openbare ruimte. • Een groot deel van de respondenten vindt dat we moeten investeren in sport en bewegen in de openbare ruimte. • Voor evenementen kregen we terug dat we met name moeten investeren in regionale en lokale sportevenementen en schoolsportevenementen. De meest genoemde punten zijn: behoud skatepark Utrecht, zorg voor het betaalbaar houden van de sport, toegankelijkheid mensen met een beperking verbeteren en meer zwemwater.

Wie betrokken?	Opbrengsten
Fysieke bijeenkomst: in gesprek met de stad Op 29 augustus hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor alle externen en collega's die betrokken waren bij de totstandkoming van de nota. Organisaties die feedback hebben gegeven tijdens de bijeenkomst en/of via de mail: Stichting Asha, Solgu, Stibus (schaken), SterkZorg, SportUtrecht, KSU (primair onderwijs), Utrechts Sport Collectief, Keti Koti 030, De Wilg, Sportraad Utrecht, Universiteit Utrecht, Mulier Instituut, Stichting U op Leeftijd, Huisartsen Utrecht stad en DOCK. Tijdens de bijeenkomst is stilgestaan bij de drie thema's van de conceptnota. Per thema is besproken wat de aanwezigen er goed aan vinden en wat beter kan.	Over het algemeen vonden de deelnemers goed dat we inzetten op: • buurtgericht werken, • groepen met een achterstand in sport- en beweegdeelname, • evenementen waar Utrechters aan mee kunnen doen, • alle soorten sport- én beweegaanbieders (ook de sociale functie en op urban sports), • beweegvriendelijke openbare ruimte, • meer ruimte voor sport, • beter en bredere gebruik van sport- en beweegaccommodaties, • aansluiten op de behoeften van inwoners. Wat beter kan: scherpere keuzes maken en duidelijkheid bieden aan inwoners en partijen in de stad, aansluiten op de leefwereld van inwoners en het beter benutten van de bredere waarde van sport en bewegen, inzet op betaalbaarheid van sport en bewegen, toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod en van de accommodaties, samenwerking stimuleren, aandacht voor inclusie, ideeën om out-of- the box ruimtes in te richten en te benutten. Ook was er de oproep om ook bij de uitvoering van de nota samenwerking met de stad te organiseren. De input is gebruikt in de keuzefase en om tot een volgende versie van de nota te komen.

Aanpak
Alle belangen in beeld door toepassen leidende principes voor houding en gedrag
Er is volop ingezet om zoveel mogelijk belangen op te halen en belanghebbenden een stem te geven. Collega's van inclusie en diversiteit zijn om advies gevraagd. Ook de verschillende sociale en maatschappelijke partners in de stad zijn hierbij betrokken. Zij hebben de eigen achterban geïnformeerd, bevraagd en betrokken. Ook is geprobeerd het veelal ongehoorde geluid te horen (inzet primair onderwijs, Netwerk Sleutelpersonen Utrecht, Youg Minds, etc.). Daarnaast is DenkMee ingezet om overige Utrechters te bereiken en een kans te geven om mee te denken. Alle zes de leidende principes voor houding en gedrag zijn gedurende het traject toegepast. Er is lef getoond door keuzes te maken en duidelijk te zijn in wat we wel waar kunnen maken en wat (nog) niet.

Rol SportUtrecht
SportUtrecht is intensiever dan andere partijen betrokken. Zij zijn opdrachtnemer voor de uitvoering van een groot deel van ons sport- en beweegbeleid: het realiseren van doelstellingen voor sport- en beweegstimulering én het ondersteunen van sport- en beweegaanbieders. Daarmee zijn we ook dagelijks samenwerkingspartner en is SportUtrecht voor ons de 'expertorganisatie' van sport en bewegen in Utrecht. Vanuit die opdracht heeft SportUtrecht input aangeleverd vanuit de Utrechtse sportwereld en vanuit de behoeften en uitdagingen die zij in de praktijk signaleren in de stad. We hebben de conceptnota en keuzes hierin doorlopend aan hen voorgelegd. Zij hebben suggesties gedaan voor teksten en om teksten aan te scherpen. Daarbij heeft SportUtrecht ook vooral gelet op uitvoerbaarheid en aansluiting bij de huidige praktijk en gedeelde ambities voor de toekomst. SportUtrecht is aanwezig geweest bij alle bijeenkomsten en gesprekken met de stad. Een specifieke rol is dat SportUtrecht, formeel de opdracht heeft op te treden als 'onafhankelijk belangenbehartiger' van de Utrechtse sportwereld. SportUtrecht geeft vanuit deze rollen, een formeel advies op de nota dat als bijlage is opgenomen bij het raadsvoorstel.

Vervolgafspraken
Tijdens de peiling en gesprekken met de stad zijn ook suggesties gedaan voor de uitvoering van het sport- en beweegbeleid de komende jaren. Hiervoor stellen we iedere twee jaar een uitvoeringsprogramma op, te beginnen in 2025. Met iedereen die meegedacht heeft bij de ontwikkeling van deze nota is afgesproken dat zij bij het uitvoeringsprogramma en in de uitvoering wederom betrokken worden.

Gemeente Utrecht
Maatschappelijke Ontwikkeling - Sport en Bewegen

Fotografie:
Michelle van Benschop
Rebecca Brockbernd
Erik den Burger
Juri Hiensch
Hockeyclub UNO

Redactie:
Eddy Steenvoorden

Vormgeving:
DDK, Utrecht

december 2024

Utrecht.nl/sportbeleid

productcode 2024-014.DDK